

MEKTEP

ÖZKURBİR AYLIK EĞİTİM DÜŞÜNCE DERGİSİ

YIL : ŞUBAT 2026 SAYI : 09

www.ozkurbir.org

Eğitimde Derinlik,
Düşünce Ufuk

@ozkurbir.official

ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI BİRLİĞİ
DERNEĞİ

İÇİNDEKİLER

01- Yeni Nesil Öğrenciler ve Özel Okulların Sorumluluğu

ALİ DAYIOĞLU

03- Özgürlük Budalılığı **HAMİ KOÇ**

05- Bilmek Mi İnanmak Mı? Derinliklerinden Hakikate

RAMAZAN AKSOY

09- Evlilikten Kaçış, Az Çocuk ve Yabancıya Damat

Meselesi **SEBAHATTİN KAZAZ**

13- Yapay Zeka Çağında Anne Baba Olmak

DANYAL SÜZGÜN

15- Salieri Kravatı : İş Dünyasında Hasedin Boğucu Şıklığı

HACER ELBEY

17- Genç Yaşta Yorulmak Mı, Geç Yaşta Pişman Olmak Mı?

YUNUS EMRE GEDİKLİ

19- Sessiz Çocukların Yüksek Sesi **ADEM KEVEN**

21- Hayal Gücünün İnfazı **SALİH UYAN**

23- Yapay Zeka Çağına İnsan Kalabilmek

MEHMET KUTLU

26- Aşk Böyledir İşte **YUSUF DURSUN**

27- Üslup Bir Ders Türüdür : Merhametle Öğretmek

KEMAL TUNÇ

29- Neyzen Onnik Artinoğlu ve Osmanlı Ermeni Musiki

Sentezi **Doç. Dr. ERDAL KILIÇ**

32- Oruç ve Halden Anlamak **NACİ BEKTAŞ**

33- Askıda Tebessüm! **EMİN KEVEN**

37- Ben Ergen Değilim, Çocuğum... **RIDVAN AKLAN**

39- Hoş Geldin Yâ Şehr-i Ramazan

ÖMER FARUK KONCA

43- Eğitimde Kırılan Hayaller ve Yeniden Ayağa Kalkma

İradesi **FATİH İŞGÖREN**

45- Vasiyetname : Kulun Son Hesabı **HACER ELBEY**

46- Sahicilik **NACİ BEKTAŞ**

47- Aşk Vurgunu **ŞAHİN KARATAŞ**

www.ozkurbir.org

İmtiyaz Sabihi

B. ENİS ŞENER

Yönetim Kurulu

- ALİ DAYIOĞLU
- ADEM DOĞAN
- BİLGİN PELİSTER
- HAMİ KOÇ
- HİDAYET DOĞAN
- İSMAİL GÜLER
- KADİR ÜNAL
- MEHMET COŞAR
- OLCAY TOPRAKLI
- RASİM KARAGÜL
- ŞEYHALİ TUĞ

Yayın Editörü

Doç. Dr. ERDAL KILIÇ

Sanat Danışmanı

CEMAL TOY

Yayın Kurulu

- ERBİN SOYGÜR
- CENGİZ DİNÇER

Dijital

SELAHATTİN POLAT

SEPOL BİLİŞİM
Web Internet - Bilişim Teknolojileri

IN @ozkurbir

Değerli Okurlarımız,

Eğitim, yalnızca bilgi aktaran bir süreç değil; aynı zamanda insanı, toplumu ve geleceği inşa eden derin bir düşünce alanıdır. Bu bilinçle hazırlanan ÖZKURBİR Aylık Eğitim Düşünce Mektep Dergisinin 9. sayısını siz değerli okurlarımızla buluşturmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Mektep dergimiz, her sayısında eğitimi merkeze alan düşünsel bir yolculuğu, sahadaki tecrübe ile akademik birikimi buluşturarak sürdürmektedir. Eğitimin insani, ahlaki ve toplumsal boyutlarını ihmal etmeden; çağın gerekliliklerini, yenilikçi yaklaşımları ve değer temelli bakış açılarını birlikte ele almaya gayret ediyoruz.

Bu sayımızda da eğitim dünyasının güncel meselelerini, farklı perspektiflerden değerlendiren yazılar, sahadan örnekler ve düşünce ufkumuzu genişletecek katkılar yer almaktadır. Amacımız; eğitimciler, yöneticiler ve tüm paydaşlar için kalıcı bir düşünce zemini oluşturmaktır.

Dergimize katkı sunan tüm yazarlarımıza, emeği geçen editör kurulumuza ve bizleri her sayıda ilgiyle takip eden kıymetli okurlarımıza teşekkür ediyorum. Mektep'in, eğitim yolculuğumuza rehberlik eden bir düşünce durağı olmaya devam etmesini temenni ediyorum.

Saygılarımla...

B. Enis Şener
ÖZKURBİR Genel Başkanı

YENİ NESİL ÖĞRENCİLER VE ÖZEL OKULLARIN SORUMLULUĞU

ALİ DAYIOĞLU

EĞİTİM YÖNETİCİSİ & ÖZKURBİR BAŞK. YARD.

**Yeni nesil öğrenciyi
merkezine alan okul,
geleceği inşa eder.**

**Değerlerle büyüyen
öğrenci, toplumla
yükseğe çıkar.**

**Okul, yalnızca sınav
kazanmak için değil;
yaşamı kazanmak için
olmalıdır.**

Eğitim, yalnızca müfredatlarla ve yönetmeliklerle değil; insanla, niyetle ve değerlerle şekillenen uzun soluklu bir yolculuktur.

Otuz yıllık öğretmenlik ve eğitim yöneticiliği tecrübem boyunca değişen pek çok kuşağa tanıklık ettim. Ancak bugün özel okulların muhatap olduğu yeni nesil öğrenciler, bizleri yalnızca pedagojik açıdan değil, ahlaki ve yönetsel açıdan da yeniden düşünmeye davet etmektedir.

Yeni nesil öğrenciler; bilgiye erişimi kolay, dünyayı yakından takip eden ve kendisine sunulan her şeyi sorgulayan bireylerdir. Bu sorgulama, çoğu zaman yanlış anlaşılmakta ve disiplin sorunu ya da motivasyon eksikliği olarak etiketlenmektedir. Oysa bu tavır, öğrencinin temelde anlam arayışının bir yansımasıdır. Günümüz öğrencisi, okuldan yalnızca akademik başarı değil; kendisini tanıyan, değer veren ve hayata hazırlayan bir eğitim anlayışı beklemektedir.

Özel okullar, bu noktada kamusal eğitimin ötesinde bir imkâna ve aynı zamanda daha ağır bir sorumluluğa sahiptir. Veliler, çocuklarını yalnızca daha iyi fiziki şartlar ya da akademik programlar için değil; daha güçlü bir eğitim iklimi umuduyla özel okullara emanet etmektedir. Bu emanet, öğrenciyi bir hizmet alıcısı ya da bir başarı göstergesi olarak değil; bir insan ve bir gelecek taşıyıcısı olarak görmeyi zorunlu kılmaktadır.

Yeni nesil öğrenci için öğretmen, bilginin kaynağından çok bir rehber ve rol modeldir. Öğrenciler, öğretmenlerinin akademik yeterliliği kadar tutumunu, adaletini ve samimiyetini de dikkatle izlemektedir. Bu nedenle özel okullarda öğretmen niteliği, yalnızca performans kriterleriyle değil; mesleki saygınlık, aidiyet ve manevî tatmin boyutlarıyla ele alınmalıdır. Öğretmenine değer veren kurumlar, öğrencisine de değer vermiş olur.

Özel okul yöneticiliği ise artık yalnızca organizasyonel bir görev değil, güçlü bir pedagojik liderlik alanıdır. Yeni nesil öğrenciler, adalet duygusu yüksek, tutarlı ve güven veren yönetim anlayışlarına karşılık vermektedir. Disiplinin korku üzerinden değil; ilke, şeffaflık ve ilişki üzerinden inşa edildiği okullar, öğrencinin hem akademik hem de kişisel gelişimini desteklemektedir. Çünkü öğrenci, kurallara değil; kendisine adil davranan yetişkinlere bağlanır.

Teknoloji çağında büyüyen bu kuşak için okulun teknolojiyi dışlayan değil, anlamlandıran bir tutum sergilemesi büyük önem taşımaktadır. Ancak özel okulları farklı kılan unsur, teknolojiye yapılan yatırım değil; bu teknolojinin hangi eğitim felsefesiyle kullanıldığıdır. Bilgiyi çoğaltan değil, hikmetle yöneten bir yaklaşım, öğrencinin zihinsel olduğu kadar ahlaki gelişimini de beslemektedir.

Yeni nesil öğrenciler, yoğun akademik ve sosyal baskı altında büyümektedir. Bu durum, onların maneviyata, güvene ve rehberliğe olan ihtiyacını daha da artırmaktadır. Değerler eğitimi, özel okullar için ayrı bir ders başlığı değil; okul kültürünün tamamına yayılan bir duruş olmalıdır. Öğrenci; değerleri anlatılan değil, yaşatılan bir ortamda içselleştirir. Okulun kriz anlarındaki tavrı, öğretmenin öğrenciyle kurduğu ilişki ve yöneticinin adalet anlayışı, en etkili değerler eğitimidir.

Özel okullar açısından en büyük risk, yoğun rekabet ortamında kısa vadeli başarıların cazibesine kapılarak eğitim felsefesini zayıflatmaktır. Oysa bir okulun gerçek başarısı, mezunlarının yalnızca hangi üniversiteye yerleştiğiyle değil; hayatta nasıl insanlar olduğuyla ölçülür. Akademik başarı önemlidir, ancak karakter gelişimiyle desteklenmediğinde kalıcı bir anlam üretmez. Bugün özel okul yöneticileri olarak üzerinde durmamız gereken temel soru şudur: Biz öğrencilerimize yalnızca iyi bir gelecek mi sunuyoruz, yoksa anlamlı bir hayatın kapısını mı aralıyoruz? Bu soruya verilen samimi cevap, kurumlarımızın vizyonunu ve sürdürülebilirliğini belirleyecektir.

Otuz yıllık tecrübemin bana öğrettiği en temel gerçek şudur: Okullar, programlarla değil; insanla güçlenir. Öğrenciler, sistemlerle değil; ilişkiyle yetişir. Ve özel okullar, ancak değerlerle yönetildiklerinde gerçekten “özel” olurlar. Yeni nesil öğrencilerin beklentilerini doğru okuyabilen, onları insan olarak merkeze alan ve eğitimi bir vicdan meselesi olarak gören kurumlar, geleceğin eğitim mimarları olacaktır.

ÖZGÜRLÜK BUDALALIĞI

HAMİ KOÇ
EĞİTİMCİ & SOSYOLOG - ÖZKURBİR YK ÜYESİ

Özgürlük; değerleri yok etmek değil, onları güçlendirmektir.

Değerleri yıkan özgürlük değil; geleceği kuran özgürlüktür.

Haklı özgürlük, değerlere saldırmakla değil; onlara saygı göstermekle yükselir.

Güçlü toplum, değerleri koruyan özgürlüğü seçer.

Son zamanlarda bir akıl tutulması yaşıyoruz. Yüzyıllarca huzur içinde yaşamış Türk ailesini parçalamak için birileri hiç durmadan saldırıyor.

Kendi kültüründen ölesiye nefret edenler, bu nefretlerini kustukça hepimizin sinirleri geriliyor, dengemiz bozuluyor.

Bizler okullarda ailesine saygılı, kültürüne bağlı ve milli-manevi değerlerine sahip çıkan bir nesil yetiştirmek için gayret ederken, birileri çıkıp kız çocuklarına, "Ailenize karşı gelin, kimseyi dinlemeyin, canınız nasıl istiyorsa öyle yaşayın!" diyebiliyor. Bizler çocuklarımızı sokağın tehlikelerinden koruyup, evlerine bağlı olmalarını tavsiye ederken, birileri kızlara "Evlerinizden ayrılın, sokağa çıkın, özgür olun!" diye haykırıyor.

Kanaat önderi sıfatıyla yazı yazan birisinin, kız çocuklarımıza zevk ve haz temelli bir hayat tarzını seçmelerini tavsiye etmesi kabul edilebilir bir şey değil!

Atom bombasından daha tehlikeli bu düşüncelerini hiçbir şey umursamadan topluma saçan kişilere hep birlikte dur demeliyiz. Bu tür sefil düşüncelere sahip olanlara birlik ve beraberlik içinde karşı gelmeliyiz. Bir yandan özgürlük şarkıları söylerken, bir yandan gençlerimizin etrafını dikenli tellerle saran bu zihniyete geçit vermemeliyiz.

Gençliğimizi ve ailelerimizi bu bozguncu, ifsat edici düşünce ve mihrakların zararlarına karşı uyanık olmaya davet ediyoruz.

ABD de uzun süredir ortaya çıkan ve son günlerde de insanlık haysiyet ve itibarının yerlerde süründürüldüğü, tarihteki en ahlaksız ve zulümlerin ortaya döküldüğü yazı ve belgeler bizi daha uyandırmayacak mı?

Bu akıl almaz rezillikleri yapan Müslüman kimliğinde biri ve birileri olsaydı (hemen hatıra gelen Müslüman kimliğinde büründürülen terör örgütlerinin de ABD tarafından kurulduğu ve kullandığı en yetkililerce ifade edildi!..) başta Müslümanlar

olmak üzere bütün dünya ayağa kalkardı. Ama bir çok çevreler, bilhassa sanatçı kimliğindeki çevreler suspus...

Bu insan görünümlü vahşilerin/zalimlerin ortalığa saçılan vampirvari zulümleri, bilinmeyenlerin yanında daha çok azı...

Yakın tarihlerde; Hindistan, Afrika ülkeleri, Afganistan, Saraybosna ve Balkanlar, Irak, Suriye ve Filistin(Gazze) de yaptıkları/devam ettikleri zulümler apaçık ortada.

Bu süflî çifte standartlar da, bizlere çok şey öğretmesi/kendimize getirmesi gerekmez mi!?

Ve ben, her tür sosyal medyada yer alan iğrenç-aşağılık modern zalimlerin, kelimelerin ifadeden yetersiz kaldığı fotoğraflarının burada yer almasından haya ederim.

Zalimler zulümlerinde boğulacaklar. Ama asıl cezaları dehşetli cehennemde...

Huzurlu ve sağlıklı ömürler diliyorum değerli okurlarım...

BİLMEK Mİ İNANMAK MI? ZİHNİN DERİNLİKLERİN- DEN HAKİKATE

RAMAZAN AKSOY
EĞİTİM YÖNETİCİSİ & YAZAR

**Hakikat, bilmek ile
inanmanın ortak
nefesidir.**

**Zihin ve iman aynı
kapıya çıktığında gerçek
görünür olur.**

**İnanmak körü körüne
değil; bilinçle
bütünleşen yoldur.**

**Hakikat, sezgi ve aklın
ortak dilinde konuşur.**

Daha bilince girmeden “bilinçdışı duyumlar” meydana getiren ve çoğunun ne olduklarını bilmediğimiz bilinçdışı aktiviteler “zihinsel görelilik” oluştururlar ki, aslında zihni “işleten” de bunlardır. Oysa biz onların (bilinçdışı aktivitelerin) belki de pek küçük bir kısmını dış dünya ile temas kurduklarında, duyulur tasarımlar (algılar) ile bize geri geldiklerinde tanıyabiliyoruz. Bilinçdışı ve iradedışı duyular kendi başlarına bilince giremezler, ama bilinçli eylemlerin işleyişine katılırlar. Böyle “kendiliğinden devinen” çok sayıda “aktivite” vardır ki, bunlar hem zihnin “işleyişini” sağlarlar hem de işleyişe “sessizce” katılırlar. Bu aktivasyonların/aktivitelerin yeri “bilinçdışı”dır ve bilinçdışı “bilinçsizlik” değildir.

“Bilinçdışını ‘bilincin’ haline getirmedeğin sürece o (bilinçdışı) senin hayatını ‘yönlendirecek’ ve sen buna ‘kader’ diyeceksin!” diyen Jung; bu yüzden “kendimizi kendimizden bile saklamaya” çalıştığımız, göstermek istemediğimiz imajlarımıza, “gölgemize” dikkat çeker. “Gölgenin” aslında büyüme ve özgürlük için çok büyük bir enerji/güç (potansiyel) taşıdığını da iddia ederken; “hakikat/gerçeklik” kendinin dışında (afak) değil içinde (enfüs) dir. Kendi ‘gölgene’ bakmadan, duygularını anlamadan, seni yöneten arzularını tanımadan sen sadece bir ‘maskesin’ der.

Jung, 10-11 yaşındayken, ergenliğinin başladığı dönemde kendi varoluşunu bilme sürecine girdiğini, “ben benim” diyerek bu konudaki farkındalığını açıklar. 1959 yılında kendisiyle yapılan video çekiminde sorulan; “çocukluk-ergenlik döneminizde ‘inançlı’ bir kişi olarak tanınıyorsunuz, peki şimdi de Tanrıya inanıyor musunuz?” sorusuna cevap verirken; “cevaplaması zor, ama biliyorum. İnanmaya ihtiyacım yok, biliyorum” diyerek aslında “bilgi hiyerarşisinde” bilmenin inanmaktan daha üst düzeyde olduğuna da dikkat çekiyor kanaatimce. “Bilmek”, en çok da inananlara hem gerekir hem de yakışır. “Ancak bilerek hakka/gerçeğe şahitlik edenler bunun dışındadır” (Zuhur (43/86)). (Şaban Teoman Duralı Hocamı rahmetle anıyorum bu konuda bana kazandırdıkları için).

Bilincin kaynağının “kuantum (parçacık)” olduğu iddiaları da son dönemde çokça dile getiriliyor. Modern Teorik Fiziğin, Kuantum Fiziğinin önünü açan Heisenberg’in (1901-1976) Belirsizlik İlkesi (Ek: 21), zihnimizin dışında var olan, gerçek/hak olanları tam olarak bilemeyeceğimizi, tanımlayamayacağımızı, dolayısıyla gerçek/hak olan maddenin ve diğerlerinin bize kendilerini tam olarak “açmadıkları”, açmaya izin vermedikleri için bunları tam olarak ölçemediğimizi kuantum fiziğinin yasaları ile gösteriyor. Felsefecilerin yorumu ise belirsizliğin “ontolojik (varoluşsal)” olduğu ve insanın her şeyi bilemeyeceğinden dolayı bilme sınırlarının olduğu, insanın bilme sınırlarını bilerek “haddini bilmesi” gerektiğidir. (Teorik Fizik konularında beni bilgilendiren, aydınlatan Prof. Dr. Oğuz Doğan hocama minnettarım, Allah razı olsun).

Heisenberg’in (...) “belirsizlik ilkesine” göre bir parçacığın (kuantum, atomaltı parçacık) “YERİNİ” tam olarak belirlemek için “HİZİNİ” bilmediğimizin kabul edilmesi gerektiği ifade edilir. Nörogörüntüleme de hızlı beyin aktivitesinin tam olarak ne zaman olduğunu bilmek için “NEREDE” olduğunu kesin olarak bilmediğimizi kabul etmemiz gerekir. Tam olarak nerede olduğunu bilmek için de tam

olarak “NE ZAMAN” olduğunu bilmediğimizi itiraf etmeliyiz. Bir DUYGUYU YAŞAMAYI milisaniyeler içinde anlamak için, bu duygulanmayı sağlayan nöronların beyindeki yerini bulma konusunda Fizikçilerin çalışmalarının daha da geliştirilmesi gerekiyor.

(EEG) TARAMALARI tarafından kaydedilen “beynin elektriksel aktivitelerini” kullanarak pozitif ve negatif DUYGULARI birbirinden ayırmak mümkün olabiliyor. Böylece (EEG) taramaları insanların “içsel duygu durumlarını” takip etmek için kullanılır. İnsanlar ZİHNİNİN “İÇİNDEKİ” her şeye psikolojik bir “TEPKİ” verir. Boynumuzun altında vücudumuzun bir yerinde görülen veya “hayal edilen” şeylere de psikolojik “tepkiler” verebiliyoruz. Çünkü düşünceler ve hisler beyinden kaynaklanıp buradan bedenin başka yerlerine yayılıyor. Modern nörobilim DUYGULARIN sadece ZİHNİNDE değil BEDENDE de oluştuğunu ispatladı. “KAYGILANMAK” TANSİYONU yükselttiği gibi “MUTLULUK” da “bağışıklık sistemini” güçlendirebilir. Dolayısıyla “duygusal stilimizin” kendimiz ve çevremizdekiler ile ilgili nasıl hissettiğimizi, nasıl davrandığımızı, strese ne kadar dayanabildiğimizi, bilişsel etkinliğimiz ve belli psikiyatrik bozukluklara karşı “DİRENCİMİZİ” etkilediği biliniyor.

SOSYAL İZOLASYONUN kortizol ve diğer stres hormonlarının seviyesini yükselttiğini, bu nedenle tansiyonumuzun arttığını, bağışıklık sistemimizin zayıfladığını biliriz. Yalnız yaşayan ve güçlü sosyal “ağı” olmayan çoğu insanın “grup aşalarına” daha zayıf antikor yanıtı verdiğini son dönemde yapılan araştırmalar da gösterdi. Aslında buna benzer araştırmaların bulguları ortalama bir tepkiyi yansıtır. Sadece kendi başına olmayı tercih eden, bu şekilde rahat olan insanlar inceleseydi ki, böyle bir araştırma ne yazık ki halen yapılmısa da sanırım sosyal izolasyonun “ters psikolojik etkisi” olmadığını bulurdu. Tam aksine “içe kapanık” birini sosyal olmaya zorlamanın, birçok zararlı etkilere yol açtığı görüldü.

Güçlü sosyal ağı olan “SOSYAL KELEBEKLERİN” sosyalliği, kronik damar hastalıkları geliştirme riskini azaltsa, daha az soğuk algınlığı ve enfeksiyona kapılmayı sağlasa ve bağlı olarak daha uzun bir hayat yaşama ihtimallerini yükseltse de bu sonuç evrensel olarak doğru değildir. “Sosyal Kelebek” olanların kendilerini bölgelerine giren her bakteriye, “mikroba” maruz bırakmalarının da iyi bir yoludur. Kendisini sosyal etkinlikler yaşamaya ve bunlarla eğitmeye çalışanlar, eğer bu sosyal etkinliklerden gerçekten hoşlanmıyorlarsa, o zaman uzun ömür ve bağışlık faydaları muhtemelen olmayacaktır. Çünkü beynimizde olup bitenler ister istemez bedenimizi de etkilemektedir.

Duygulanmaların sağlıktaki rolünün tıp alanında daha fazla ilgi görmemesinin bir nedeni bilimdeki gerçek ve önemli bir “boşluğu” yansıtır. Her ne kadar “davranışçı tip psikolojik etkenlerin” hastalıklardaki rolünü ispatlayan çok önemli veriler ve deliller elde edilmiş olsa da bunlar “mekanik analiz” söz konusu olduğunda yetersiz kalmaktadır. Eksik kalan şey beyindeki bir olayın, yani duyguların beyinde temsil ettiği yerin vücuttaki sonuçlarıyla “kesin” seviyesinde açıklanamamasıdır. Sağlık psikolojisinin daha fazla ciddiye alınması ve normal sağlık uygulamalarına katılması için psikolojik ve psikososyal etkenlerin insanlara nasıl rahatsızlık verdiğini ve sağlığı değiştirecek biçimde etkilediğini gösteren daha fazla beyin temelli analiz yapılması gerektiği uzmanlarca ileri sürülüyor.

Zihin-Beyin Tıbbı, duygusal stilin fiziki sağlığı etkilediği gerçekliğinden hareketle hislerimizi ve düşüncelerimizi fiziksel sağlığımız için iyi olacak şekilde kontrol edebileceğimizi önerdiğinden, hastalıkların nedenlerini anlamak ve bunları hem önleme hem de tedavi etme yöntemlerini düzenlemek için zihnimizi daha fazla ciddiye almalıyız.

Karanlık Madde, Karanlık Enerji, Kara Delik (Ek: 22) vb. birçok kavram var ki modern bilim bunların yapılarını kesin olarak açıklayamasa da bunların kendilerini işlevleriyle bir şekilde hissettirerek varlıklarını belli ettiklerini kabul ettiğinden “karanlık” olarak ifade ediliyor. Gelecekte bunlar kendilerini bize daha da “açacak”, belki de gizlilikleri “aydınlanacak”. Bu “karanlık” olarak bahsedilen madde ve enerji hiç de az değil, şu ana kadar evrenin ancak yüzde 4’ünü bildiğimiz, bunun da yüzde 75’inin karanlık enerjiyi, yüzde 21’inin de karanlık maddeyi oluşturduğu bilimsanları tarafından iddia ediliyor.

Zihnimizin sınırlarını da aşan gerçekler/haklar var halen bilmediğimiz. Belki de hiçbir zaman bilemeyeceğimiz bu gerçekleri/hakları aramak, anlamak, bulmak için sürekli çabalamamız, arayışlarımıza devam etmemiz gerekiyor. Hakka/Gerçeğe ulaşma arayışında “olmak”, hakikati/gerçekliği “bulmak” kadar önemlidir. Geleneğin meşhur bir deyişi var bu konuda; “Aramakla bulunmaz, ama ancak arayanlar bulur!”.

Aslında hakkı /gerçeği tam olarak “anlamak” da yok! Belki “şahit olmak!” var, “anlamış gibi olmak!”, görmüş kadar olmak, duymuş kadar olmak var. Bir olayın ya da olgunun, bir hakkın/gerçeğin hakikatine/gerçekliğine “şahitlik edecek kadar” bilmek, anlamak var. “Bilerek hakka şahit olmak” var eğer becerebilirsek, nasip olursa. İnsana verilenin de ancak bu kadar olduğu kanaatindeyim. Bilimin ürettiği, öğrenilen, ulaşılan her bilginin, her teorisinin doğruluğu da belli bir yüzdellik oranla, yanılma payı belli bir katsayıyla ölçülür, bildirilir. Kur’an-ı Kerim ayetlerinde de ısrarla “şahit olmaktan”, şahit tutulmaktan bahsedilir. Kur’an-ı Kerim’de insanın kendi yaratılışına şahit tutulduğundan (Araf (7/172)), zihninin “içindekilerin (enfüs)” ve “dışındakilerin (afak)” yaratılışına şahit tutulmakta olduğundan (Fussilet (42/53)) bahsedilirken, ayeti kerimede “Allah’ın bütün bunlara şahit olması yetmez mi?” diye de sorulur. Müslüman olmanın gereği olarak “kelime-i şehadet getirmek” ile de bu “şahitliğe” işaret edildiği kanaatindeyim.

EVLİLİKTE KAÇIŞ, AZ ÇOCUK VE YABANCIYA DAMAT MESELESİ

SEBAHATTİN KAZAZ
EĞİTİM DANIŞMANI

**Aileyi güçlendiren
toplum, geleceği inşa
eder.**

**Evlilik ve çocuk,
toplumun
sürdürülebilirliğinin
kalbidir.**

**Aile bağları güçlü
olursa, toplumun
geleceği de güçlü olur.**

Türkiye, tarih boyunca güçlü aile yapısı, genç nüfus dinamizmi ve neslin sürekliliğini esas alan toplumsal değerleriyle ayakta kalmış bir medeniyetin mirasçısıdır.

Ancak son yıllarda evlilik oranlarındaki düşüş, doğurganlık hızındaki dramatik gerileme ve genç kuşakların aile kurma konusundaki isteksizliği, bu tarihsel sürekliliği tehdit eden ciddi bir kırılmaya işaret etmektedir. Bugün yaşanan mesele, yalnızca bireysel tercihlerdeki değişim olarak ele alınamayacak kadar derin; doğrudan ülkenin demografik, ekonomik, sosyal ve hatta stratejik geleceğini ilgilendiren çok boyutlu bir problemdir.

Türk-İslam medeniyetinde evlilik, bireyin kişisel mutluluğunu aşan bir anlam taşır. Evlilik, neslin devamı, toplumun ahlaki düzeni ve devletin sürekliliği için vazgeçilmez bir kurumdur. Bu bağlamda evliliğin zayıflaması, aile yapısını bozduğu gibi, toplumsal dokunun tamamında bir çözülmeye yol açmaktadır.

Resmî istatistikler, Türkiye’de evlilik oranlarının uzun süredir düşüş eğiliminde olduğunu göstermektedir. İlk evlenme yaşının yükselmesi, evlilik süresinin kısalması ve boşanma oranlarının artması, aile kurumunun giderek kırılganlaştığını ortaya koymaktadır. Bu eğilim, doğrudan doğurganlık oranlarına da yansımış; Türkiye, nüfusun kendini yenilemesi için gerekli olan doğurganlık seviyesinin altına düşmüştür.

Bu noktada mesele sadece “daha az çocuk doğması” değildir. Asıl sorun, doğurganlık düşüşünün süreklilik kazanmış olmasıdır. Bu süreklilik, nüfusun hızla yaşlanmasına, genç nüfus oranının azalmasına ve toplumun üretken kapasitesinin zayıflamasına yol açmaktadır. Bugün hissedilmeyen bu etki, önümüzdeki yıllarda çok daha sert biçimde ortaya çıkacaktır.

Gençlerin evlilikten uzaklaşmasının arkasında birden fazla etken bulunmaktadır. Ekonomik gerekçeler sıklıkla dile getirilse de, sosyolojik açıdan bakıldığında asıl belirleyici unsurun zihniyet dönüşümü olduğu görülmektedir. Modern yaşam tarzı, bireyi sorumluluktan uzak, konfor odaklı ve bireysel tatmini önceleyen bir noktaya taşımıştır. Evlilik ise bu anlayış içinde “yük”, “kısıtlama” veya “risk” olarak algılanmaya başlamıştır.

Bu algı, özellikle genç erkeklerde evliliğe karşı bir çekingenlik doğururken; genç kadınlarda ise evlilik ve anneliğin, bireysel kariyer hedefleriyle çeliştiği düşüncesini güçlendirmektedir. Kadınların çalışma hayatında yer alması başlı başına bir sorun değildir; sorun, evlilik ve anneliğin değersizleştirilmesi ve ikincil bir konuma itilmesidir. Ekonomik özgürlük ve ayaklarının üzerine durabilme kavramları suistimal edilerek kadınların evden uzaklaştırılması, evlilik, çocuk ve aile sorumluluklarından uzaklaştırılması hafife alınacak bir sorun değildir. Belki Avrupa Birliği müktesebatı gereği, belki başka sebeplerdir ancak kadının istihdamı için pozitif ayrımcılık –kadınlara özel kontenjan ve tercih edilme zorunluluğu– hem adil değildir hem de geleceğimiz için bir felaketin habercisidir. Bazı çevreler; evinde çocuğuna, ailesine, anne ve babasına bir çay götürmeyi kadın için aşağılık göstererek onu en ağır işlerde çalışmaya teşvik etmekte, bunu da kendini ifade, ekonomik özgürlük ve başarmak gibi masum kelimeler ile süslemektedir. Bu durum cinsiyetlerin yaradılışlarına, biyolojilerine ve toplumsal sorumlulukların paylaşımına aykırı bir uygulamadır.

Çalışma hayatına –zorla– kadının sokulması, gelişmekte olan toplumlarda işsizlik problemini de artırdığı ortadadır. Zira her aileden birinin; aile reisi olan babanın çalışma hayatında olması önünde bir engel de kadınların çalışma hayatına geçişindeki artıştır.

Toplumda giderek yaygınlaşan bir diğer olgu, evliliğin maddi taleplerle aşırı ölçüde ilişkilendirilmesidir. Düğün, takı, konut ve ekonomik beklentilerin evliliğin ön şartı hâline gelmesi, özellikle genç erkekleri evlilikten uzaklaştırmaktadır. Bu durum, aile kurmayı bir “hayat ortaklığı” olmaktan çıkarıp, neredeyse bir “ekonomik sözleşme”ye dönüştürmektedir.

Son yıllarda dikkat çeken bir başka gelişme, Türk erkeklerinin yabancı kadınlarla evlenme eğilimindeki artıştır. Endonezya’dan Doğu Avrupa’ya, Rusya-Ukrayna hattından Batı ülkelerine uzanan bu yönelim, tesadüfi değildir. Bu evliliklerde daha düşük maddi beklentiler, evliliğin eşlik ve paylaşım temelinde algılanması ve aile kurumuna daha geleneksel yaklaşım önemli rol oynamaktadır. Bu eğilimde, özenti ve değerlere olan duyarsızlığın da payı büyüktür.

Ancak bu eğilimin Türkiye açısından ağır bir bedeli vardır. Bu evliliklerin önemli bir bölümü, erkeğin yurt dışına yerleşmesiyle sonuçlanmakta ve Türkiye, hem doğurgan bir nüfus unsurunu hem de gelecekteki nesilleri kaybetmektedir.

Doğurganlığın düşmesi ve evliliklerin azalması, kaçınılmaz olarak nüfusun yaşlanmasına yol açmaktadır. Yaşlanan toplumlarda çalışan nüfus azalırken, emekli nüfus hızla artmaktadır. Bu dengesizlik, sosyal güvenlik sistemlerini sürdürülemez hâle getirir. Bugün ödenen emekli maaşları, çalışan nüfusun primleriyle belli bir dengede olmalıdır. Çalışan sayısı düştükçe sistem çökmeye başlayacaktır. Genç emeklilik ve EYT konusuna hiç girmesek bile şu anki emeklilik yaşının Avrupa ülkelerinden çok daha erken olduğu ortadadır.

Gelecekte bu gruba girenlerin oranının artmasının doğuracağı ekonomik ve sosyal yıkım aşîkârdır. Bu tablo, bugünün değil, geçmişten de gelen ancak geleceğin bir krizidir. Nüfus politikalarında geç kalınan her yıl, krizin şiddetini artırmaktadır. Bugünün gençleri, yarının emeklileri olamayacak bir sistemle karşı karşıya kalma riski taşımaktadır.

Genç nüfusun azalması ekonomik üretimi azaltmasıyla birlikte ülkenin stratejik kapasitesini de etkilemektedir. Tarımdan sanayiye, teknolojiye savunma sanayine, askeri güce kadar her alanda insan kaynağı temel unsurdur. Nüfus azalması, üretimin düşmesine; üretimin düşmesi ise ekonomik bağımsızlığın zayıflamasına yol açan çok önemli bir unsurdur.

Aynı durum askerî alanda da geçerlidir. Türkiye'nin jeopolitik konumu, güçlü bir beşerî kaynağı zorunlu kılmaktadır. Nüfusun yaşlanması, askerlik çağındaki genç sayısını azaltarak savunma kapasitesini doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle evlilik ve doğurganlık meselesi, yalnızca sosyal bir konu değil; açık biçimde bir millî güvenlik meselesidir.

Türk toplumunda nüfus planlaması 1960 lardan itibaren uluslararası kuruluşların ısrar, tehdit ve kontrolü altında yürümüştür. Avrupa ülkelerinde çocuk çok kıymetlidir. Düşük doğum oranı ve az çocuğun nelere mal olacağı bilinmesine rağmen nüfusun artışı bir türlü sağlanamamaktadır. 70 lerin Türkiye'sinde "... her yıl bir milyon nüfus artışı var. Ben bunları nasıl doyuracağım, nasıl iş vereceğim..." diyerek bunu problem edenlerden bu gün doğum oranını artırmaya çalışan politikalar dönüşmek önemli bir gelişme olsa gerektir.

Türk toplumunda aile, sadece bireysel bir birliktelik olarak görülemez. Aile, ahlakın, kültürün ve kimliğin taşıyıcısıdır. Nene Hatunlar, Kara Fatmalar; konfor alanlarını genişletmek için cephelerde çarpışmadılar.

Onların fedakarlıkları toplumsal bir sorumluluğu yerine getirmek olarak tanımlanabilir. Bugün yaşanan kriz, bu değer dünyasından kopuşun da bir sonucudur.

Aileyi zayıflatan her eğilim, uzun vadede toplumu da zayıflatır. Bu nedenle evlilik ve çocuk sahibi olma, bireysel bir tercih olmanın ötesinde, toplumsal bir sorumluluk olarak yeniden ele alınmalıdır.

Türkiye'nin karşı karşıya olduğu evlilik ve nüfus krizi, ertelenebilecek ya da görmezden gelenebilecek bir mesele değildir. Bu kriz, sosyal güvenlikle ekonomiye, işgücünden savunmaya kadar uzanan geniş bir alanda ülkenin geleceğini tehdit etmektedir. Asıl tehlike ise bu sürecin sessiz ilerlemesi ve bazı çevreler tarafından bilerek veya bilmeyerek desteklenmesidir.

Tarih, bu dönemi ya aileyi ve nesli yeniden merkeze alan bir uyanışın başlangıcı olarak ya da konfor ve bireysellik uğruna ihmal edilmiş bir çözülmenin dönüm noktası olarak yazacaktır. Düşük evlilik, az çocuk, yabancı evlilikleri gibi gelişmeler, zorla, silahla zayıflatılamayan toplumumuzu sosyal çözümlenmeyle zayıflatılması anlamına gelmektedir.

Türkiye'nin sosyolojik geleceği bugün alınacak toplumsal ve siyasal kararlarla belirlenecektir. Umarım daha çok geç kalınmaz.

YAPAY ZEKA ÇAĞINDA ANNE BABA OLMAK

DANYAL SÜZGÜN
EĞİTİM YÖNETİCİSİ - KONYA ŞEHİR EĞİTİM KUR.

**Teknoloji hızla ilerler;
sevgi ve sorumluluk onu
takip eder.**

**AI destek olabilir; ama
kalp ve vicdan
anne-babanın elindedir.**

**Çocuk yetiştirmek,
yapay zekâ
kullanmaktan önce
insan olmayı
öğretmektir.**

Yapay zekâ çağında anne baba olmak, yalnızca çocuk büyütme meselesi değildir; insanın kendi çağını tanıma, kendi sınırlarını fark etme ve kendi değerlerini yeniden inşa etme meselesidir. Bugün çocuklar, geçmiş kuşakların hayal edemeyeceği bir hızın, sınırsız bilginin ve görünmez etkileşimlerin tam ortasında büyüyor. Bu hız, yalnızca teknolojiyi değil; algıyı, dikkati, sabrı ve anlam arayışını da dönüştürüyor. Böyle bir dünyada anne babalık, ezberlerle sürdürülebilecek bir rol olmaktan çıkmış; bilinç, sorumluluk ve sürekli öğrenme gerektiren bir duruş hâline gelmiştir.

Bir çocuğun dünyaya gelişiyle birlikte zaman değişir. Takvim aynı kalır belki ama çağ, evin içine girer. Eskiden çocuk eve doğardı; şimdi aynı anda hem eve hem ekrana doğuyor. Anne-babalık tam da bu yüzden artık yalnızca büyütme işi değil, anlam kazandırma sorumluluğudur.

Bir çocuk her şeye ulaşabiliyorsa ama neye niçin ulaştığını bilmiyorsa, orada bir boşluk vardır. Dijital dünya çocuğa hız verir; fakat yön vermez. Yön, evde öğrenilir. Anne-babanın suskunluğu, çoğu zaman ekranın sesi olur. Bu yüzden sorumluluk yalnızca "yasaklamak" değildir; eşlik etmektir. Nerede duracağını öğretmektir. Ona anlam katabilmektir.

Artık çocuklar bilgiye anne babalarından önce ulaşabiliyor. Sorularına cevap ararken evin içinden çok küresel bir dünyanın sesini duyuyorlar. Ancak bilgiye ulaşmakla bilgelik arasındaki mesafe hiç olmadığı kadar açılmış durumda.

Yapay zekâ; düşünmeyi hızlandırıyor, seçenekleri çoğaltıyor, imkânları genişletiyor ama neyin doğru, neyin değerli, neyin insanî olduğu konusunda yön göstermiyor. İşte bu boşluk, anne babanın asli sorumluluk alanıdır. Çünkü ahlâk, edep, saygı ve vicdan; teknolojinin öğretebileceği kavramlar değil, insanın insandan öğrendiği hâllerdir. Unutmayalım ki bilgi çoğaldığında değil, vicdan zayıfladığında tehlike başlar.

Bu yüzden anne-baba olmak, yalnızca bilgi aktarmak değildir; değer taşımaktır. Çocuk, neye inanacağını önce bakarak öğrenir. Nasıl konuşacağını, nasıl susacağını, nasıl itiraz edeceğini evde görür. Adab-ı muâşeret dediğimiz şey; kurallar bütünü değil, insanın başkasının varlığını hesaba katma inceliğidir. Ve bu incelik, yapay zekânın değil, ailenin öğretebileceği bir şeydir.

Bugün anne babalık, çocuğun elinden tutup yürümekten çok; yolun nasıl değiştiğini fark edip ona rehberlik edebilmeyi gerektiriyor. Dijital dünyayı tanımadan, yapay zekânın sunduğu imkânları ve taşıdığı riskleri bilmeden, çocuğun maruz kaldığı çevreyi anlamadan sağlıklı bir yön tayini yapılamaz. Ancak bu uyum, değerlerden vazgeçmek anlamına gelmez. Aksine, hız çağında değerler daha bilinçli bir şekilde korunmak zorundadır. Çünkü hız arttıkça, insanın savrulma ihtimali de artar.

Çağa uyum, değerlerden vazgeçmek değil; onları daha bilinçli taşımaktır.

Dijital dünyanın sınırsızlığı bir yanılsamadır. Aslında çok şey sunar ama çok az şey bırakır. Zamanı alır, dikkati alır, sabrı alır. Kontrollü kullanım dediğimiz şey, saat hesabı değildir yalnızca; hayatın merkezine neyi koyduğumuzdur. Ekran başköşeye geçtiğinde, insan geri çekilir. Sezai Karakoç'un cümlesi burada yankılanır: "İnsanı merkeze almayan her ilerleme, gerilemedir."

Anne-baba sorumluluğu, çocuğun elinden telefonu almakla bitmez. Asıl sorumluluk, çocuğun eline hayatın anlamını verebilmektir. Ne için yaşadığını bilen çocuk, neye mesafe koyacağını da bilir. Sınır, dışarıdan dayatıldığında değil; içeride anlam bulduğunda kalıcı olur. Çünkü insanı ayakta tutan şey bilgi fazlalığı değil, anlam berraklığıdır. Anlamını kaybeden bir zihin, en gelişmiş sistemlerin içinde bile savrulur.

Çocuğun içinde büyüdüğü çevre, kurduğu ilişkiler ve aldığı eğitim; onun karakterini sessizce şekillendirir. Bu noktada iyi bir çevre ve iyi bir okul, rastlantıların değil, anne babanın bilinçli tercihlerinin sonucudur. Eğitim yalnızca akademik başarıdan ibaret değildir; kültürle, ahlâkla ve insan olma bilinciyle anlam kazanır. Hangi okulda, hangi ortamda, hangi değerlerle büyüyeceğine karar vermek; anne babanın çocuğuna dair verdiği en belirleyici kararlardan biridir.

Gelecek, rastgele büyüyen çocuklarla değil; bilinçle yön verilen hayatlarla kurulur.

Yapay zekâ çağında iyi çocuk yetiştirmek; her şeyi bilen değil, her şeyi yapamayacağını bilen ve geleceği kavrayabilen bir çocuk yetiştirmektir. Anne babanın da bu geleceğe hazırlanmasını zorunlu kılar. Değişen hız karşısında insan kalabilmek, teknolojiyi yönetirken vicdanı diri tutabilmek, bilgiyi değerle dengeleyebilmek; ancak bilinçli ve sorumluluk sahibi anne babalarla mümkündür. Çünkü teknoloji ilerledikçe, insanı ayakta tutan şey değişmez: anlam, ahlâk ve yön duygusu.

Teknoloji ilerler, insan geri kalırsa gelecek karanlık olur.

Belki de bu çağda anne baba olmak, en zor imtihanlardan biridir. Ama aynı zamanda en kıymetli olanıdır. Çünkü yarının dünyasında makineler düşünecek, hesaplayacak, yönetecek. Ama inançlı, ahlâklı, edepli ve saygıyı bilen insanlar, bugün evlerde yetişecek.

Ve hâlâ şuna inanmak gerekiyor: Bir çocuğun kaderini, en çok ona kimin baktığı değil; ona kimin anlam verdiği belirler.

Sonuçta bir çocuğun hayatındaki en güçlü etki; karşılaştığı ilk ve en sürekli model olan anne babadır. Çağı tanıyan, kendini geliştiren, değerleriyle barışık ve sorumluluğunun farkında olan anne babalar; çocuklarına yalnızca bir gelecek değil, sağlam bir duruş kazandırır. Yapay zekâ çağında anne baba olmak, işte tam da bu yüzden, bugünün değil yarının insanını inşa etme sorumluluğunu taşır.

Bir çocuğun kaderi, çoğu zaman evin içindeki sessiz örneklerle yazılır.

SALİERİ KRAVATI: İŞ DÜNYASINDA HASEDİN BOĞUCU ŞIKLIĞI

HACER ELBEY

EĞİTİM YÖNETİCİSİ - ÇOCUK KALBI ANAOKULU

**Başkasını engellemek
değil, kendini
geliştirmek asıl
rekabettir.**

**İş dünyasında cesaret,
başkalarının başarısını
da sahiplenmektir.**

**Başarı paylaştıkça
büyür; hasetle küçülür.**

**Salieri kravatı sıkmaz;
vizyon ve destek
başarının düğümüdür.**

İş dünyasında kravatlar yalnızca boyunları değil, niyetleri de sıkar. Bazıları başarıyı taşır o düğümde, bazıları ise başkasının başarısına duyduğu tahammülsüzlüğü.

İşte Salieri kompleksi tam da burada, klimalı ofislerin sessizliğinde, e-postaların "cc" satırlarında, toplantı odalarının yapay gülümsemelerinde pusuda bekler. Salieri, Mozart'ı öldürmedi belki; ama modern Salieri'ler her gün birilerini yavaş yavaş zehirliyor. Alkışlamadıkları yeteneği görmezden gelerek, takdir edemedikleri ışığı gölgelemeye çalışarak. Çünkü haset, başarısızlıktan değil, başkasının başarısından beslenir. Kendi sıradanlığını fark eden ruh, başkasının parlamasına tahammül edemez. İş dünyasında Salieri kompleksi çoğu zaman profesyonellik maskesi takar. "Benim derdim kişisel değil" der, ama ilk fırsatta ayağa uzanan çelme olur. Açıkça saldırmaz; dosyaları geç iletir, bilgiyi eksik paylaşır, fikirleri sessizce sabote eder. Toplantıda susar, kuliste konuşur. Gülümser, ama o gülümseme bir bıçak kadar keskindir.

Haset, liyakatin düşmanıdır. Çünkü liyakat, aynadır. Bakınca insan kendini görür. Ve bazıları o aynaya bakmamak için her şeyi yapar. O yüzden Salieri'ler sistemi sever. Hiyerarşiyi, prosedürü, "zamanı gelmedi" cümlesini... Yetenekli olanın önüne duvar örerler. Kendileri tırmanamasın diye değil, başkası geçemesin diye. En tehlikelisi de şudur: Salieri'ler çoğu zaman çalışkandır. Saatlerce ofiste kalırlar, ama o emek üretime değil, kontrol etmeye gider. Kimin ne dediğini, kimin öne çıktığını, kimin alkış aldığını takip ederler. Başarıyı çoğaltmazlar, dağılımını engellerler. Çünkü onlar için oyun sıfır toplamıdır: Sen kazanıyorsan, ben kaybediyorumdur. Oysa gerçek rekabet, başkasını aşağı çekmek değil, kendini yukarı taşımaktır. Ama haset bunu bilmez; bilse de kabul etmez. Hasedin mantığı yoktur, refleksi vardır. Ve o refleks genellikle karanlıktır. Bir maili geç göndermek, bir sunumu küçümsemek, bir fikri sahiplenmek... Küçük gibi görünen bu hamleler, iş dünyasının sessiz cinayetleridir. Salieri kompleksi olanlar en çok "adalet" kelimesini kullanır.

Ama adalet dedikleri, kimsenin onlardan hızlı koşmamasıdır. Eşitlik isterler, ama yalnızca başkası yükseliyorsa. Kendileri için ayrıcalık, başkası için denge talep ederler. Ve yine de ironik bir gerçek vardır: Salieri'ler asla Mozart olamaz. Ne kadar çelme takarlarsa taksınlar, yetenek kendi yolunu bulur. Belki gecikir, belki yaralanır ama yok olmaz. Çünkü haset yıkıcıdır, yaratıcı değil. Karanlık çok şey örter, ama ışığı üretemez.

İş dünyasında asıl cesaret, başkasının başarısını alkışlayabilmektir. "Benden iyi" diyebilmek, "öğrenebilirim" demek. Salieri olmamak bir ahlak meselesidir; Mozart olmak ise çoğu zaman bir yetenek değil, bir ruh işidir.

Ve evet, ofisler sessizdir. Ama hasedin sesi yoktur zaten. Onu sonuçlarından tanırırsın. Tökezleyen adımlardan, solan motivasyondan, yarım kalmış hayallerden. Salieri kravatını düzeltir, aynaya bakar ve hâlâ kendini haklı görür. Çünkü haset, insanın kendine söylediği en büyük yalıdır.

GENÇ YAŞTA YORULMAK MI, GEÇ YAŞTA PIŞMAN OLMAK MI?

YUNUS EMRE GEDİKLİ
yemre.gedikli@gdh.digital

Yarın pişmanlık duymamak için bugün akıllıca yorul.

Zorluk, ilerlemeyi gizler; geriye dönmek pişmanlığı saklar.

Bugünün zahmeti, yarının gururudur.

Çalışmak seni tüketmez; seni inşa eder.

Genç yaşta yorulacaksınız. Okuyarak, yanılarak, yeniden deneyerek... Bu yorgunluk sizi küçültmez, inşa eder. Konfor korumaz, köreltir. Gelişim rahatsız eder ama geleceği kurar.

Gençlik çoğu zaman yanlış bir kelimeyle tarif ediliyor: rahatlık. Oysa gençlik, rahat etmek için değil; hazırlanmak, güçlenmek ve derinleşmek için verilen en kıymetli zaman dilimidir. Bugün genç yaşlarda sıkça duyulan “Çok yorulduk” cümlesi, çoğu zaman bedenin değil; yönünü kaybetmiş bir zihnin yorgunluğunu anlatır. İnsanı asıl yoran şey çalışmak değildir. İnsan emek verdikçe güçlenir. Asıl yorgunluk; aynı sınırlar içinde dönüp durmaktan, aynı düşünceleri ve duyguları tekrar etmekten doğar. Kapasitenin altında kalmak, insanı fark ettirmeden tüketir. Zihin tekrar ettikçe körelir; beslendikçe açılır. Bu nedenle yorulmuş hissetmek, her zaman çok çalışmanın değil; yanlış biçimde çalışmanın sonucudur.

Genç yaşta çok çalışmak, kendini tüketmek değil; kendini inşa etmektir. Ancak burada önemli bir ayrım vardır. Çok çalışmak, aynı işi durmaksızın yapmak değildir. Gerçek emek; insanı zorlayan, ufkunu genişleten ve zihinsel olarak besleyen uğraşlarla anlam kazanır. Steven Covey’in “baltayı bilemek” metaforu bu noktada anlamlıdır. Körelmiş bir baltayla daha hızlı sallamak yalnızca daha fazla yorulmaya yol açar; durup öğrenmek ve hazırlanmak ise emeği verimli hâle getirir.

Bugünün gençliği üretken olmaya teşvik ediliyor; bu son derece kıymetli bir durumdur. Ancak üretimin sürdürülebilir olması için zihnin de beslenmesi gerekir. Yeni beceriler edinmek, farklı disiplinlerle temas etmek, bir dil öğrenmek, bilinmeyen alanlara merak duymak... Bunlar üretimin önünde engel değil; tam tersine, üretimi derinleştiren unsurlardır.

Bu noktada ilimle kurulan bağın niteliği önem kazanır. İslam geleneğinde âlim olmak, yalnızca bilgi biriktirmek değil; bilginin ahlakla, sorumlulukla ve hikmetle birleşmesidir. Kur'an'ın ilk emri olan "Oku" çağrısı, bilgiye verilen değerin açık bir göstergesidir; ancak bu okuma, zihni doldurmak için değil, insanı olgunlaştırmak içindir. Genç yaşta ilimle kurulan sahih bir ilişki; bireyi sadece donanımlı kılmaz, aynı zamanda dengeli ve sorumluluk sahibi bir şahsiyet hâline getirir. Bu yönüyle âlim olmak, geçmişte kalmış bir unvan değil; bugün de gençlerin edinmesi gereken temel bir yetkinliktir.

Kur'an-ı Kerim'de geçen şu ayet, emeğin özünü sade bir biçimde hatırlatır: "İnsan için ancak çalıştığının karşılığı vardır." (Necm, 39) Bu ifade, çalışmanın yalnızca niceliğine değil; bilinçli ve yönü olan çabaya işaret eder. Emek, anlamla birleştiğinde karşılık bulur.

Ancak bilgi yalnızca gelenekle sınırlı kaldığında eksik kalır. Bu nedenle gençler için bir diğer önemli yetkinlik de entelektüel bir bakış açısı geliştirebilmektir. Entelektüel olmak; dünyayı merak etmek, sorular sormak ve farklı düşünce biçimleriyle temas edebilme cesareti göstermektir. Felsefi anlamda entelektüel birey, yalnızca kendi doğrularıyla yetinmez; düşüncelerini sınar, derinleştirir ve temellendirir. Bu zihinsel esneklik, bireyi yüzeysel yargılardan korur ve çağın karmaşası içinde sağlam bir duruş kazandırır.

"Zaman yok" cümlesi ise çağımızın en yaygın savunmalarından biridir. Oysa zaman vardır; mesele, onun nereye aktığıdır. Günler zihni oyalayan ama beslemeyen alışkanlıklarla dolarken; insanı geliştirecek küçük ama sürekli adımlar ertelenir. Asıl yorgunluk burada başlar:

Zihnin sürekli tüketilmesi, ama yeterince beslenmemesi.

Bu nedenle gençlik, bir mola değil; hazırlık mevsimidir. Bilgiyle, beceriyle ve deneyimle doldurulan bu yıllar, hayatın geri kalanına sessizce yön verir. Çünkü insan belli bir yaştan sonra yeni yükler almaktan çok, elindekileri taşımaya çalışır. Erken yaşta kazanılan alışkanlıklar sağlam bir zemin oluştururken; ihmal edilenler ileride ağır pişmanlıklara dönüşür.

İş hayatında atılan ilk adımlar da bu yüzden belirleyicidir. Seçilen kurum yalnızca bir çalışma alanı değil; insanın dünyaya bakışını şekillendiren bir iklimdir. Vizyonu olan yapılar besler, hayali olmayan ortamlar ise zamanla köreltir. Aynı durum sosyal çevre için de geçerlidir. İnsan, en çok vakit geçirdiği zihinlerin toplamına dönüşür.

Hayat yolculuğunda birlikte yürünülen kişi de bu sürecin önemli bir parçasıdır. Hayal kurabilen ve o hayaller için emek vermekten kaçmayan biriyle yürümek, yolun uzunluğunu değil; anlamını artırır. Çünkü bu hayat pasifliği değil; gayreti ve sorumluluğu besler.

Şakülü kaymış bir dünyadayız. Dengelerin bozulduğu, anlamın hızla aşındığı bir çağda yaşıyoruz. Tam da bu nedenle genç yaşta hayal kurmak bir lüks değil; bir zorunluluktur. Hayal yalnızca güzel bir düşünce değildir. Hayal; yön verir, toparlar, disipline eder. Pusulası olmayan emek savrulur; pusulası olan emek ise yol açar.

Genç yaşta yorulacaksınız. Okuyarak, deneyerek, yanılarak ve yeniden deneyerek... Ama bu yorgunluk sizi küçültmeyecek; olgunlaştıracak. Konfor korumaz; köreltir. Gelişim rahatsız eder ama derinleştirir.

Ve belki de en sade hatırlatma şudur: "İki nimet vardır ki insanların çoğu onların kıymetini bilmez: Sağlık ve boş vakit." (Buhârî) Bugün neyi beslerseniz, yarın ona dönüşürsünüz. Baltanızı bilemeyi ihmal etmeyin.

SESSİZ ÇOCUKLARIN YÜKSEK SESİ

ADEM KEVEN

EĞİTİMCİ & YAZAR - ÇINAR EĞİTİM KURUMLARI

**Sesi yüksek olmayan
çocukların dünyası
derin olur.**

**Dinlemek, konuşmaktan
önce gelir; anlam da
orada başlar.**

**Her çocuk
konuştuğunda değil,
anlaşıldığında duyulur.**

**Her ses duyulmalı;
bazıları sadece zamana
ihtiyaç duyar.**

Sınıfta her zaman konuşan çocuklar daha görünürdür. Parmağı ilk kalkanlar, cevabı yüksek sesle söyleyenler, öğretmenin bakışını kolayca yakalayanlar...

Bir de sessizce oturanlar vardır. Ne söz isterler ne de dikkat çekmeye çalışırlar. Çoğu zaman derste varlıkları ancak defterleri incelendiğinde fark edilir. Bu çocuklar genellikle "sorunsuz" olarak tanımlanır; çünkü sınıf düzenini bozmazlar, dersi bölmezler, öğretmeni yormazlar. Oysa bu sessizlik, çoğu zaman fark edilmemiş bir çabanın üzerini örter.

Sessiz çocuk sınıfta yok değildir; sadece gürültünün arasında kaybolur. Biz öğretmenler katılımı çoğu zaman sesle ölçeriz. Konuşan öğreniyor, susan geri kalıyor sanırız. Oysa bazı çocuklar için öğrenme, konuşmaktan önce düşünmeyi gerektirir. Onlar dinleyerek, izleyerek, zihninde tartarak ilerler. Sessizlik bu çocuklar için bir geri çekilme değil, bir yoğunlaşma hâlidir.

Erhan'ı ilk fark ettiğimde tam da bu çizgide duruyordu. Sessizdi; söz verilmedikçe konuşmaz, konuşması gerektiğinde de gözlerini kaçırdı. Okuması yavaştı, zaman zaman kelimeler diline dolanır, yaptığı hatalar onu biraz daha içine kapatırdı. Fark edilmek istiyordu ama görünmenin bedelinden çekiniyordu. Sessizliği ilgisizlikten değil, incinme korkusundan besleniyordu.

Birçok sessiz çocuk gibi Erhan da kendini korumayı öğrenmişti. Yanlış yapmamak için susuyor, susarak daha az yaralanacağını düşünüyordu. Benim için mesele onu konuşturmaya zorlamak değil, konuşmanın güvenli olduğunu hissettirmektir. Bu yüzden ona sık sık söz hakkı verdim. Cevapları eksik kaldığında aceleyle tamamlamadım, yanlışlarını hemen düzeltmedim. Okurken takıldığında bekledim; sınıfın hızını ona uydurdum. Her derste az da olsa ona da okuttum. Küçük bir ilerlemeyi bile görmezden gelmedim. Çünkü bazı çocuklar için bir cümleyi bitirebilmek, koca bir eşiği geçmek gibidir.

Bir gün doğru bir cevap verdi. Sınıf için sıradan bir andı belki ama Erhan için bir dönüm noktasıydı. Yüzündeki o kısa, tereddütlü sevinci gördüğümde şunu anladım: Güven, alkıştan değil; incitilmemiş olmaktan doğuyordu. O günden sonra çekingen davranmadı. Hâlâ temkinliydi ama artık görünmez değildi. Şimdi zaman zaman çekinerek de olsa söz istiyor. Sessizliği kaybolmadı; sadece anlam değiştirdi.

Araştırmalar da bunu destekliyor. İçe dönük öğrencilerin bilgiyi daha derin işlediği, ancak bunu anında ifade etme konusunda daha temkinli davrandığı biliniyor. Sözlü katılımın tek ölçüt olarak alınması, sessiz öğrenciler için görünmez bir eşitsizlik oluşturuyor. Bu nedenle bazı eğitim sistemlerinde, öğrencinin derse katılımı yalnızca konuşma üzerinden değerlendirilmez; yazılı düşünceler, bireysel çalışmalar ve öğretmen gözlemleri de sürecin parçası kabul edilir. Amaç, her çocuğun kendi öğrenme biçimiyle görünür olabilmesidir.

Bir gün defterleri kontrol ederken sessiz bir öğrencimin yazdıkları dikkatimi çekti. Konuyu, sınıfta en çok konuşanlardan bile daha derin kavramıştı. Yanına gidip sessizce, "Bunu sen mi düşündün?" diye sordum. Gülümsedi ve başını salladı. Ardından kısık bir sesle, "Ben önce düşünürüm, sonra konuşurum," dedi.

O an şunu bir kez daha fark ettim: Sınıfta adalet, herkesi konuşturmakla sağlanmaz. Asıl adalet, herkesin öğrenme biçimini fark edebilmekle mümkündür. Çünkü bazı çocukların sesi yüksek değildir ama içe doğru derindir. Öğretmenin görevi o sesi yükseltmek değil; duyulabileceği bir zemin hazırlamaktır. Güven verildiğinde, en sessiz çocuk bile konuşmanın yolunu kendi bulur.

HAYAL GÜCÜNÜN İNFAZI

SALİH UYAN

EĞİTİM YÖNETİCİSİ - İHLAS EĞİTİM KUR.

**Hazır gösterilen her şey,
hayal gücünün
özgürlüğünü kısıtlar.**

**Teknoloji araçtır; hayal
gücü ise insanın
ruhudur**

**Kod verilen hayaller
değil; özgür tahayyül
değerli olandır.**

Geçen hafta sonu Sait Faik'in bir hikâyesini okudum. Yazar, bir karakterin ağzından radyonun muhayyilesini nasıl bozduğunu şöyle anlatıyordu:

"Ben sanırdım ki Hindistan'da Hindistan'a göre bir musiki vardır. Yıldızlı Hint Geceleri, Ganj Nehri, timsahlar, mabetler, filler, yılan ısılgı zehir, ipekler vs. Bütün bu karışıklığın, acayıpliğin, şiirin memleketinden ince, hasta, mızımız bir musikiyi ilk defa radyoda dinledim. Yazık oldu tahayyüllerime!"

Bunu okuyunca kendimi düşündüm. Ben de radyo dinleyerek büyüyen kuşaktanım. Çarşamba akşamlarını iple çeker, radyo tiyatrosunu radyoya bakarak dinlerdim. Üzerine televizyon geldi. Onun üzerine internet... Ve şimdi de yapay zekâ...

Radyonun bozduğu muhayyileyi yapay zekâ ne yapar, düşünün artık!

Ama yapay zekâ müthiş bir şey ya! Birkaç satır komutla istediğin videoyu oluşturuyorsun. Hayal gücün kodlarla somutlaşıyor. Daha ötesi var mı abi?

Var abi. Yapay zekâ hayal gücünü somutlaştırmıyor, güdükleştiriyor. Zaten bitkisel hayata girmiş tasavvur edebilme kabiliyetinin fişini çekiyor.

Varoluşumuzu anlamlandıran en önemli şeyi, komut komut toprağa gömüyoruz bugünlerde. Hem de sevinç çılgınlıkları atarak. Bu yalnızca teknolojik bir dönüşüm değil; varoluşsal bir kıyamet. Çünkü hayal gücü, görünenle görünmeyen arasındaki köprü, söylenmeyenle söylenen arasındaki mesafedir. Ve biz bu mesafeyi yok etmek için seferber olmuş durumdayız.

Küçükken çarşamba akşamları dinlediğim radyo tiyatrolarının zevkini, milyon dolarlı bütçeyle çekilmiş filmler niçin veremiyor? Niçin okurken büyülendiğim bazı kitapların filmini seyrederken hayal kırıklığı yaşıyorum? Çünkü gösterilen şeyler arttıkça, muhayyilem bozuluyor.

Bedava uygulamalar her türlü teknolojik nimeti cömertçe dağıtıyor. Oysa bu cömertlik, aslında acımasız bir yağma... Bana sunulan her hazır görüntü, benden düşünme lüksümü, hayal kurma cesaretimi ve eksikliğin doğurduğu o ağrıyı alıyor.

Her somutlaştırma bir hapishane inşa ediyor zihnimin içine. Gösterdiğiniz her şey, varoluşumun bir parçasını öldürüyor. Her hazır görsel, hayal gücümü kemiriyor.

İşte bu yüzden kitap okumak artık ontolojik bir direniş alanıdır. Satırlar arasında dolaşmak, hayal gücünün katledilmesine bir başkaldırıdır.

Ben şahsen kitap okurken nefes alıyorum. Mesela bir hikâyede "Adam başını kaldırıp dağlara baktı" cümlesini okuyorum.

O adam bazen ben oluyorum, bazen bir tanıdık, bazen hiç bilmediğim birisi. O adamın göz bebeklerine yansıyan manzarayı ben çiziyorum hayal gücümle. Dağları ben konduruyorum ufuk çizgisine. Belki karlı Alp Dağları, belki kurak Anadolu sırtları, belki de bulutlara yarenlik eden yemyeşil bir tepe...

Rüzgârın nasıl eseceğine ben karar veriyorum. Esintinin taşıdığı rayihayı ben seçiyorum; çam mı kokacak, toprak mı, yoksa deniz mi?

Edebiyatın lezzeti de okurun yazarla kurduğu bu suç ortaklığından geliyor aslında.

Dostoevski, Raskolnikov'u kendi kelimeleriyle anlatıyor ama o karanlık odanın havasını ben soluyorum. Tefecinin kanı zemine akarken, baltanın o soğuk ağırlığını ellerimde hissediyorum.

Kafka, Gregor Samsa'nın dönüşümünü anlatıyor ama böceğin şeklini bana bırakıyor. Kaç bacağı vardır? Kabuğu sabah ışığında nasıl parlar? Kafka susuyor, hayal gücüm konuşuyor. Kendi hayal gücümün sınırları içinde, kendi dönüşümümle yüzleşiyorum.

Her şeyi görünür kılmak, hayal gücünü katletmektir. Ve bu, modern dünyanın en sinsi cinayetidir. Çünkü eksiklikte var olur insan, tamamlanmış olanda değil.

Açlık yoksa arayış da yoktur. Karanlık yoksa ışık da yoktur. Boşluk yoksa anlam da yoktur. Kitaplar işte bize bu eksikliği, bu boşluğu veriyor.

Artık internette gezinip kota doldurmak yerine, satırlar arasında boşluk dolduralım.

Kaydır kaydır nereye kadar?

YAPAY ZEKA ÇAĞINDA İNSAN KALABİLMEK

MEHMET KUTLU
EĞİTİM YÖNETİCİSİ

İnsanî değerler, yapay zekâyı yönlendiren güç olmalıdır.

Hızlı olan doğruyu belirlemez; doğru olan anlamlı olandır.

İnsan merkezli teknoloji; teknoloji insan odaklı değerlerle anlam bulur.

Algoritma yönlendirir; irade insanı tanımlar.

Yapay zekâ, modern dünyanın en güçlü dönüşüm motoru hâline gelirken, beraberinde yalnızca teknik ve ekonomik değişimleri değil, insani ve toplumsal değerleri doğrudan etkileyen derin bir kırılmayı da gündeme getirmektedir.

Yapay Zekâ Çağının Kırılma Noktası, Değerler ve Karşı Karşıya Olduğumuz Riskler

Bugün tartışmamız gereken mesele yalnızca yapay zekânın ne kadar hızlı geliştiği değil; bu gelişimin hangi değerler üzerinden yönlendirildiği ve neyi merkeze aldığıdır. Eğer karar alma süreçleri, başarı ölçütleri, verimlilik tanımları ve hatta “doğru-yanlış” ayrımı giderek algoritmalar tarafından belirlenirse, insanlık tarih boyunca inşa ettiği etik, kültürel ve ahlaki referanslarını kaybetme riskiyle karşı karşıya kalacaktır.

Bu bağlamda yapay zekâ, yalnızca meslekleri veya iş yapma biçimlerini dönüştüren bir teknoloji değil; aynı zamanda adalet, mahremiyet, sorumluluk, emek, anlam ve insan onuru gibi temel değerleri yeniden tanımlama potansiyeline sahip bir güçtür. Değerlerin yerini ölçülebilirlik, hız ve verimlilik aldığı anda; nicelik nitelik üzerinde baskın hâle geldiğinde ve insan kararlarının yerini istatistiksel olasılıklar aldığı anda ortaya çıkacak tablo yalnızca teknolojik bir ilerleme değil, açık bir değer erozyonu olacaktır.

Bu nedenle yapay zekâ çağında asıl kırılma noktası, teknolojinin varlığı değil; değerlerin teknolojiye teslim edilip edilmemesidir. Bu yazı, yapay zekâyı bütünüyle reddetmeden; ancak onun insan, toplum ve eğitim üzerindeki risklerini görünür kılarak, bireylerin ve kurumların bu yeni dönemde nasıl konumlanması gerektiğini tartışmayı amaçlamaktadır. Çünkü kontrolsüz ilerleyen her teknoloji gibi yapay zekâ da, insan merkezli bir çerçeveye sınırlandırılmadığında fayda üretmek kadar zarar verme potansiyeline sahiptir.

Günlük Hayatımızda Yapay Zekâ: Kolaylıkların Ötesindeki Görünmez Tehlikeler

Yapay zekâ, gündelik yaşamda çoğu zaman hız, pratiklik ve verimlilik üzerinden meşrulaştırılan bir “kolaylaştırıcı” olarak sunulmaktadır. Alışveriş tercihlerinden haber akışına, navigasyon yönlendirmelerinden dijital asistanlara kadar pek çok alanda bireyin yerine düşünen ve karar veren sistemler hayatın doğal bir parçası hâline gelmiştir. Ancak bu görünürdeki kolaylık, insanın düşünme, sorgulama ve karar verme süreçlerinin giderek dışsallaşması gibi derin bir dönüşümü de beraberinde getirmektedir.

Buradaki temel risk, yapay zekânın hayatımıza girmesi değil; hangi kararları, hangi ölçütlere dayanarak bizim yerimize aldığıdır. Günlük tercihleri yönlendiren algoritmalar çoğu zaman şeffaf değildir ve büyük ölçüde ticari, davranışsal ya da istatistiksel veriler üzerinden çalışır. Bu durum, bireyin farkında olmadan belirli kalıplara yönlendirilmesine, düşünce çeşitliliğinin azalmasına ve “normal” kabul edilen davranışların teknoloji tarafından tanımlanmasına yol açabilir.

Bir diğer önemli tehlike, mahremiyetin ve bireysel özerkliğin aşınmasıdır. Günlük hayatı kolaylaştıran pek çok yapay zekâ uygulaması, sürekli veri toplamakta; bireyin alışkanlıklarını, tercihlerini ve tepkilerini analiz etmektedir. Bu verilerin kimler tarafından, hangi amaçlarla kullanıldığı çoğu zaman belirsizdir.

Böyle bir ortamda birey, kendi hayatına dair kararların öznesi olmaktan çıkarak, veri setlerinin bir parçasına dönüşme riskiyle karşı karşıya kalır.

Yapay zekânın gündelik hayata bu denli nüfuz etmesi, değer temelli karar alma anlayışını da zayıflatmaktadır. Hızlı olanın doğru, popüler olanın değerli, ölçülebilir olanın anlamlı kabul edildiği bir düzende; vicdan, etik muhakeme ve toplumsal sorumluluk gibi insana özgü değerler geri plana itilebilir. Bu nedenle yapay zekâ ile kurulan ilişki, yalnızca teknoloji kullanımı değil; insanın kendi iradesini ve değerlerini ne ölçüde koruyabildiği meselesidir.

Yapay Zekâ Nereye Gidiyor? Kontrol, Şeffaflık ve İnsanlığın Konum Mücadelesi

Yapay zekânın gelişim yönü, yalnızca teknik ilerleme hızıyla açıklanamaz. Asıl belirleyici olan, bu teknolojinin kimler tarafından, hangi amaçlarla ve hangi değerler doğrultusunda yönlendirildiğidir. Günümüzde veri, algoritma ve hesaplama gücünün sınırlı sayıda küresel aktörün elinde yoğunlaşması, yapay zekânın tarafsız bir araç olduğu varsayımını zayıflatmaktadır.

Bu durum, kontrol ve şeffaflık sorununu gündeme getirmektedir. Günlük hayatı, ekonomik kararları ve toplumsal davranışları etkileyen algoritmaların nasıl çalıştığı çoğu zaman bilinmemektedir. Hangi verilerin kullanıldığı ve hangi önceliklerin gözetildiği net olmadığında, insanın bu sistemler üzerindeki denetimi de giderek azalır.

Bu süreç, insanın yapay zekâ karşısında özne mi yoksa nesne mi olacağı sorusunu gündeme getirmektedir. Eğer hız, verimlilik ve kârlılık mutlak değerler hâline gelir ve insani muhakeme karar süreçlerinden dışlanırsa, insan giderek karar veren değil, kararlara uyum sağlayan bir konuma itilebilir. Bu durum, bireysel özgürlüklerin yanı sıra toplumsal yapı ve demokratik süreçler açısından da ciddi riskler taşır.

Mesleklerde Büyük Dönüşüm: Hangi İşler Yok Oluyor, Hangi Yetkinlikler Değerleniyor?

Yapay zekâ, iş gücü piyasasında köklü bir dönüşüm yaratmaktadır. Rutin, tekrarlı, kural temelli ve veri ağırlıklı işler; daha hızlı ve daha düşük maliyetle otomasyona devredilmektedir. Bankacılık işlemleri, muhasebe, müşteri hizmetleri, temel çeviri ve veri girişi gibi alanlarda insan emeğinin değeri hızla düşmektedir.

Buna karşılık, eleştirel düşünme, etik muhakeme, yaratıcılık, iletişim ve liderlik gibi insani yetkinliklerin önemi artmaktadır. Ancak bu yetkinlikler kendiliğinden gelişmez; bilinçli ve uzun vadeli bir eğitim süreci gerektirir. Tam da bu noktada, mesleklerdeki dönüşüm ile eğitim kurumlarının yapısı arasında kritik bir bağ ortaya çıkar.

Eğer okullar hâlâ bilgi aktarmaya ve sınav başarısına dayalı bir yapıda ısrar ederse, öğrencileri değişen meslek dünyasına hazırlamakta yetersiz kalacaktır. Bu durum, eğitim sistemini geleceğin ihtiyaçlarından kopararak toplumsal bir uyumsuzluğa yol açabilir.

Eğitimin Tehlike Eşiği: Konumlanma, Dönüşüm ve Yapay Zekâ ile Yeniden Yapılanma

Eğitim, yapay zekâ çağında en kritik eşikte duran alandır. Müfredatların hızla geçerliliğini yitirmesi, öğretmenin rolünün yeniden tanımlanması ve fizikî öğrenme ortamlarının yetersizliği bu krizi derinleştirmektedir. Yapay zekâ çağında eğitim, küçük uyarlamalarla değil; yapısal bir dönüşümle ayakta kalabilir. Müfredatlar; ezberden uzak, eleştirel düşünmeyi, etik muhakemeyi ve yapay zekâ okuryazarlığını merkeze alan bir yapıya evrilmelidir. Öğretmenler bilgi aktaran değil; öğrenmeyi yönlendiren, sorgulamayı teşvik eden rehberler hâline gelmelidir. Fizikî mekânlar ise işbirliğini, üretimi ve proje tabanlı çalışmaları destekleyecek biçimde yeniden tasarlanmalıdır.

Aksi hâlde yapay zekâ, öğrenmeyi derinleştiren bir araç olmaktan çıkarak, öğrenciyi düşünmeden üretmeye alıştıran bir bağımlılık unsuruna dönüşebilir.

Yapay Zekâ ile Beraber Var Olmak: Etik, Ahlakî Sınırlar ve İnsan Merkezlilik

Yapay zekâ çağının en sessiz fakat en tehlikeli riski, etik ve ahlakî değerlerin fark edilmeden aşınmasıdır. Yapay zekâ tarafından üretilen içeriklerin sorgulanmadan sahiplenilmesi, emeğin ve özgünlüğün anlamını bulanıklaştırmaktadır. Geçmişte "çalmak" olarak görülen davranışlar, bugün teknoloji aracılığıyla daha az sorgulanır hâlde gelmektedir; ancak bu durum etik dışı olma gerçeğini değiştirmez.

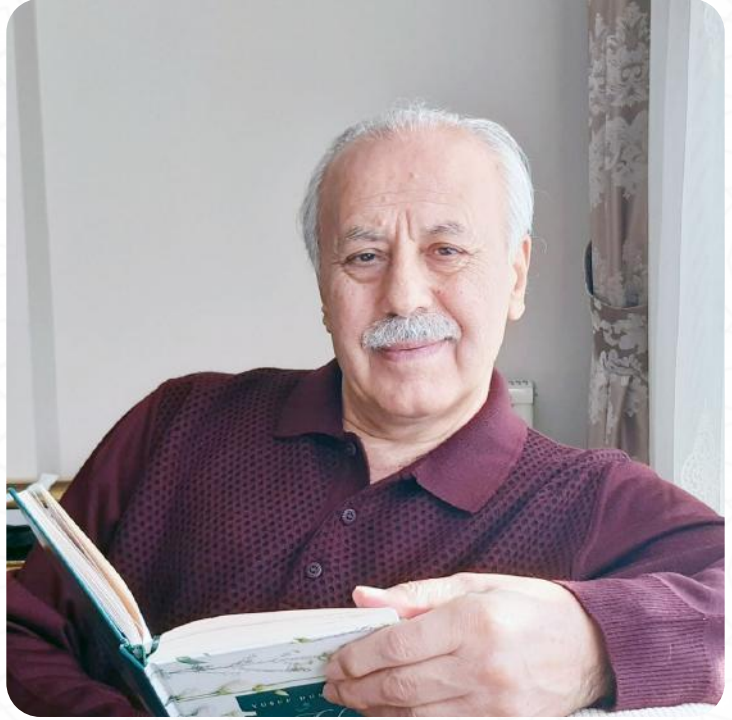
Etik ihlallerin sıradanlaşması, yalnızca bireysel değil toplumsal bir kırılmadır. Yapay zekâyâ ait olanı insan emeği gibi sunmak, adalet ve dürüstlük duygusunu zedeler. Bu nedenle etik, yapay zekâ çağında tali bir başlık değil; tüm sürecin merkezinde yer alması gereken bir pusuladır.

Yapay zekâ ile beraber var olabilmek, onun hızına yetişmekten çok insan kalabilmeyi başarmakla ilgilidir. Asıl mesele, daha akıllı makineler üretmek değil; değerlerini koruyabilen bireyler ve toplumlar inşa edebilmektir.

AŞK BÖYLEDİR İŞTE

YUSUF DURSUN
EĞİTİMCİ & ŞAİR & YAZAR

Gönül dergâhında aşkı bulanlar,
İstemez âlemde inci mercanı.
Cananın cevriyle sermest olanlar,
Kırıp zincirini hür eyler canı.

Akıl devre dışı gönül yurdunda,
Hesabın kitabın yeri yoktur hiç.
Cümle şifacılar aşkın derdinde,
Derler ki devadır, al bu zehri iç.

Panzehiri bulunamaz sevdanın,
Arayan simyacı boşa yorulur.
Mecnun yanar ateşinde Leyla'nın
Bülbül can evinden aşka vurulur.

Bütün güller kurumaya mahkûmdur,
Lalezarı türlü dikenler bürür.
Gözleri kör eden bir nice kumdur,
Âşıklar bu çölde gözsüz de yürür.

Aşk böyledir işte, tarife sığmaz,
Lügatler yazmadı böyle bir sözü.
Üzerine kızıl güneşler doğmaz,
Görülmedi aşkın gülerken yüzü.

Başka bildiği yok, teslim alır aşk,
Kavak yelleriyle yola düşeni.
Yalnız bir aşığı sırdaş bilir aşk:
Serapa nur olup çağlar aşanı.

26.02.2026 saat: 01.40
Çekmeköy

BÖLÜM 2: ÜSLUP BİR DERS TÜRÜDÜR: MERHAMETLE ÖĞRETMEK

KEMAL TUNÇ

EĞİTİM YÖNETİCİSİ - GÜNEŞ EĞİTİM KURUMLARI

**Merhametle öğreten,
gönüle dokunur; bilgi
kalpte kök salar.**

**Ders ne söylediğin değil,
nasıl söylediğinle büyür.**

**Öğretmek; yalnızca
anlatmak değil,
anlamaya merhamet
etmektir.**

**Merhametli üslup,
bilgiyi insan kılar.**

Bir Medeniyeti Yetiştiren Öğretmen Muallim-i Ekber: Hz. Muhammed (sav.) : Eğitim sadece ne söylediğimizle değil, nasıl söylediğimizle şekillenir.

Bazen bir cümle insanı ayağa kaldırır, bazen aynı cümle başka bir ağızda kalbi kırar. İşte bu yüzden öğretmenlik, bilgiden önce üslup işidir.

Hz. Peygamber'in öğreticiliğinde en çarpıcı yönlerden biri, hatayla kurduğu ilişkidir. Yanlış görmezden gelmez; ama yanlış yapanı da incitmez. Düzeltirken utandırmaz, uyarırken kırmaz. Hedef aldığı şey davranıştır, kişi değil. Çünkü bilir ki; kırılan kalp öğrenmeye kapanır.

Bir bedevinin mescitte yaptığı yanlış karşısında yükselen sesleri susturup, "Onu bırakın" diyebilmek; eğitimde öfkeyi değil hikmeti seçmektir. Ardından gelen o cümle, asırlardır yankılanır:

"Sizler kolaylaştırıcı olarak gönderildiniz, zorlaştırıcı olarak değil."
Bu, sadece bir nasihat değil; bir eğitim manifestosudur.

Hz. Peygamber duyguları yönetmeyi bilirdi. Kızdığına yüzünü çevirir, sevindiğinde gözlerini indirirdi. Tebessümü bir öğretim aracına dönüştürür, beden dilini kelimelerden daha güçlü kullanırdı. Çünkü bazı dersler kulakla değil, hâl ile verilir.

Soruyla derse başlar, merakı canlı tutar; örnekle anlatır, zihni açar; kıssayla kalbe yerleştirirdi. Bazen yere bir çizgi çizer, bazen elindeki bir nesneyi kaldırır, bazen bir çocuğun omzuna dokunurdu. Öğrencisini dinlerken acele etmez, soruyu küçümsemez, bilmediğinde "bilmiyorum" demekten çekinmezdi. Bu tevazu, öğretmenliğini küçültmez; bilakis büyütürdü.

Onun öğretmenliğinde disiplin vardır ama korku yoktur. Otorite vardır ama kibir yoktur. Ciddiyet vardır ama sertlik yoktur. Çünkü sevgiyle kurulan bağ, en güçlü disiplindir.

Bugün sınıflarda en çok neye ihtiyaç var diye sorulsa, belki de cevap nettir:
Daha az ses yükselten,
Daha çok anlayan,
Hatası olana yol gösteren öğretmenlere...
Hz. Peygamber'in üslubu bize şunu fısıldar:
Öğretmen, bilgiyi değil; güveni yükselttiğinde öğrenme kendiliğinden gelir.

ZİHİNDE AÇAN ÇİÇEKLER: NEBEVÎ METODUN ZARAFETİ

Anlatma, Yaşat: Kelimelerin Ötesindeki Bilgelik Hakikat, bazen bir kelimenin kanatlarında taşınır, bazen de bir elin toprağa çizdiği dilsiz bir çizgide saklıdır. Muallim-i Ekber, bilgiyi sadece kulaklara fısıldayan bir anlatıcı değil; onu ruhun derinliklerine nakşeden bir gönül mimarıydı. O'nun rahle-i tedrisinde ilim,

kağıtlardan değil, bizzat hayatın kalbinden süzülürdü.

Sureten Sirete: (Görselin ve Dokunuşun Gücü) Kelimelerin kifayetsiz kaldığı yerde, Efendimiz (sav) eşyayı ve mekanı birer öğretmene dönüştürürdü. Bazen toprağın bağına çizgiler çizer, ömrün kısalığını ve arzuların sınırsızlığını o basit ama derin çizgilerle resmederdi. Bazen de parmaklarını birbirine kenetler, "Müminler birbirine bağlı bir bina gibidir" buyururken, toplumsal birliğin sarsılmaz mimarisini parmaklarının arasındaki o sarsılmaz bağla mühürlerdi. O'nun eğitiminde göz görür, akıl tartar, kalp tasdik ederdi.

Yaşayan Bir Misal Olmak Nebevi metodun en parlak mührü, "Yaparak ve yaşayarak öğretme" sırrında gizliydi. Bir bedeviye abdesti tarif etmek yerine, suyun her bir damlasının tenine değdiği o huzur dolu anı bizzat gösterirdi. "Beni namaz kılarken gördüğünüz gibi kılın" buyururken, O'nun kıyamı bir duruşun, rükûu bir tevazunun, secdesi ise mutlak bir teslimiyetin sessiz dersiydi. Talebesine "yap" diyen bir ses değil, "bak ve yap" diyen bir yaşantıydı O.

İdrakin Şahitliği Bu metodun meyvesi, sadece malumat sahibi zihinler değil; bilgiyi karaktere, sözü eyleme dönüştüren bir "yıldızlar nesli" oldu. Zira O, hikmeti bir yük olarak değil, bir nur olarak sundu. Bilgi, O'nun elinde soğuk bir veri olmaktan çıkıp, insanı kamil kılan sıcak bir soluğa dönüştü.

Doğu ve Batı
Arasında Bir Nefes:

NEYZEN ONNİK ARTİNOĞLU VE OSMANLI-ERMENİ MUSİKİ SENTEZİ

Doç. Dr. ERDAL KILIÇ
İMÜ STMF TÜRK MÜSİKİSİ ÖĞRETİM ÜYESİ

**Doğu'nun derinliği ile
Batı'nın tınısı, bir
müzikte buluşur.**

**Tekkeden kiliseye
uzanan ortak ezgi, tarih
boyunca yankılanır.**

**Makamlar birleştğinde
kültürler konuşur.**

**Bir enstrüman, iki
derinlik: müzik, insanı
birleştirir.**

Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde İstanbul multikültürel müzik ortamında, farklı dini ve etnik grupların müzikal geleneklerinin iç içe geçtiği bir laboratuvar niteliğindedir.

BİR : Kimdir bu Neyzen Onnik Artinoğlu

Bu dönemde Ermeni müzisyenler, hem kilise müziğinin muhafazasında hem de klasik Osmanlı musikisinin gelişiminde kilit rol oynamışlardır. Bu figürlerin en dikkat çekicilerinden biri, geleneksel sınırları zorlayan "Neyzen" Onnik Artinoğlu'dur. 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başında yaşamış olan Onnik Artinoğlu, aslen bir Dıbir'dir (Ermeni kilisesinde ilahi okuyan, kıdemli koro üyesi). Ancak onu özel kılan, Ermeni kilise müziği ile Mevlevi geleneğini ruhunda birleştirmiş olmasıdır. 19. yüzyıl İstanbul'u, dinî ve etnik sınırların müzikal anlamda en geçirgen olduğu dönemdir. Bu ekosistemin en nev-i şahsına münhasır figürlerinden biri olan Neyzen Onnik Artinoğlu (1850-1915 civarı), sadece bir kilise görevlisi (Dıbir) değil, aynı zamanda Osmanlı klasik müziğinin en zarif enstrümanı olan ney ile Ermeni litürjisini birleştirmeye çalışan bir öncüdür. Bu dönem "kimliklerin müzik aracılığıyla hem inşa edildiği hem de müzakere edildiği bir süreç" olarak da tanımlanmaktadır.

İKİ : Tekke ile Kilisenin Kesişimi

Onnik'in müzikal kökenleri, Kumkapı ve Samatya'daki Ermeni kilise korolarına dayanmaktadır. Ancak onun asıl derinleşmesi, Galata ve Yenikapı Mevlevihaneleri ile kurduğu organik bağ sayesinde gerçekleşmiştir. Zamanın meşk sisteminde Onnik, dönemin ney tavrını belirleyen Neyzen Aziz Dede'den (1842-1905) feyz almış, Kemani Tatyos Efendi gibi Ermeni asıllı Osmanlı bestekârlarıyla yakın mesai harcamıştır. Onnik'in icra tavrı, "İstanbul Üslubu" olarak adlandırılan ve teknik beceriyi ruhanilikle birleştiren ekolün bir parçasıdır. Bu bağlamda Onnik, Mevlevi ney tavrını Ermeni Şaragan (ilahi) geleneğine eklemleyen ilk figürlerden biri olmuştur.

Geleneksel Otorite ile Çatışma: Patrik ve Ney Onnik'in kariyerindeki en belirgin kırılma noktası, kilise ayini sırasında ney üflemeye başlamasıdır. Ermeni kilise geleneği, kural olarak insan sesine odaklanır ve enstrüman kullanımına (özellikle üflemeli çalgılara) karşı mesafelidir. Dönemin Ermeni Patriği (muhtemelen Patrik Mağakya Ormanyan), Onnik'in ney icrasını "İslami bir sembolün kiliseye sızması" olarak yorumlamıştır. Onnik Artinoğlu'nun kariyerindeki en radikal bi eylem olan, kilise ayini (Surb Badarak) sırasında ney üflemesi karşısında Ermeni Apostolik Kilisesi'nin teolojik ve estetik sınırları tabiatıyla zorlanmıştır. Ancak Onnik, ney enstrümanına o kadar tutkundur ki, sadece tekkelerde veya sivil mekânlarda değil, ayin sırasında kilisede de ney üflemeyi sürdürmüştür. Pidedjian'ın aktardığına göre, Patrik Mağakya Ormanyan, neyin İslam tasavvufuyla olan güçlü sembolik bağının kilisenin özgün ses dünyasını zedeleyeceğini savunarak Onnik'i sert bir dille uyarmıştır. Çünkü patrik neyin İslam tasavvufuyla, özellikle Mevlevilikle çok özdeşleşmiş bir "tekke enstrümanı" olduğunu bilmektedir. Kilisenin katı liturgik yapısında ise neyin yeri yoktur. Bu olay, müziğin evrenselliği ile dinî kurumların "safiyet" arayışı arasındaki gerilimin tarihsel bir vesikasıdır.

Kerovpyan bu tepkiyi "kilisenin modernleşme sürecinde kendi kimliğini netleştirme çabası" olarak yorumlar. Patrik'in, Onnik'i huzuruna çağırarak kilisede ney çalmasını yasaklaması. Onnik'in bu duruma oldukça üzülmeye sebep olur, ancak neyinden vazgeçmemiş, hatta bir rivayete göre, neyini cübbesinin altına saklayıp gizli gizli üflemeye devam etmiştir.

• Teknik Miras: Hamparsum Notasyonu ve Teorik Katkıları

Neyzen Onnik, sadece bir icracı olmamış, aynı zamanda dönemin en güçlü notacılarından birisi de olmuştur. Onun müzik tarihindeki asıl kalıcı yeri, sözlü geleneği kayıt altına alma yeteneğidir. Onnik, Hamparsum notasının son büyük ustalarından biri olarak birçok sözlü eserin notaya alınarak günümüze ulaşmasını sağlamıştır. Onun tavrı, "İstanbul Üslubu" olarak bilinen ve teknik beceriyi zarafetle birleştiren ekolün bir parçasıdır.

• **Mikrotonal Aktarım:** Onnik, Ermeni kilise müziğinde ve Osmanlı musikisinde kullanılan Hamparsum notasını da ustalıkla kullanmıştır. Hamparsum notasyonunun 53 sesli Türk müziği sistemine adaptasyonunda kritik bir rol oynamıştır. Neydeki perde baskılarını ve koma değerlerini Hamparsum sembolleriyle eşleştirerek, bugün TRT arşivlerinde ve özel koleksiyonlarda bulunan birçok eserin hatasız korunmasını sağlamıştır. Dolayısıyla birçok eski eserin unutulmasını engelleyerek kâğıda dökmüştür. Özellikle dinsel olmayan, dindışı (ladini) eserlerin derlenmesinde emeği büyüktür.

• **Makam Analizi:** Şaraganlardaki makamsal yapıyı, Osmanlı müziğindeki makamlar ile (örneğin; Rast, Segâh, Hüzam) senkronize ederek ortak bir müzik teorisinin oluşmasına katkıda bulunmuştur. Zira Onnik'in ney tavrı, İstanbul ekolünün en zarif örneklerinden biri kabul edilir.

- **Sonuç:** Ortak Coğrafyanın Müzikal Hafızası
Neyzen Onnik Artinoğlu, iki farklı dünyanın — kilise ve tekke— müziğini tek bir nefeste birleştirmiştir. Onun kilisede ney çalma ısrarı, sadece kişisel bir hobi değil, Osmanlı İstanbul'unun organik kozmopolitizminin bir sonucudur. Patriğin azarı, Onnik'in sanatını durduramamış; aksine onu müzik tarihinin "sınırları ihlal eden" özgün bir figürü haline

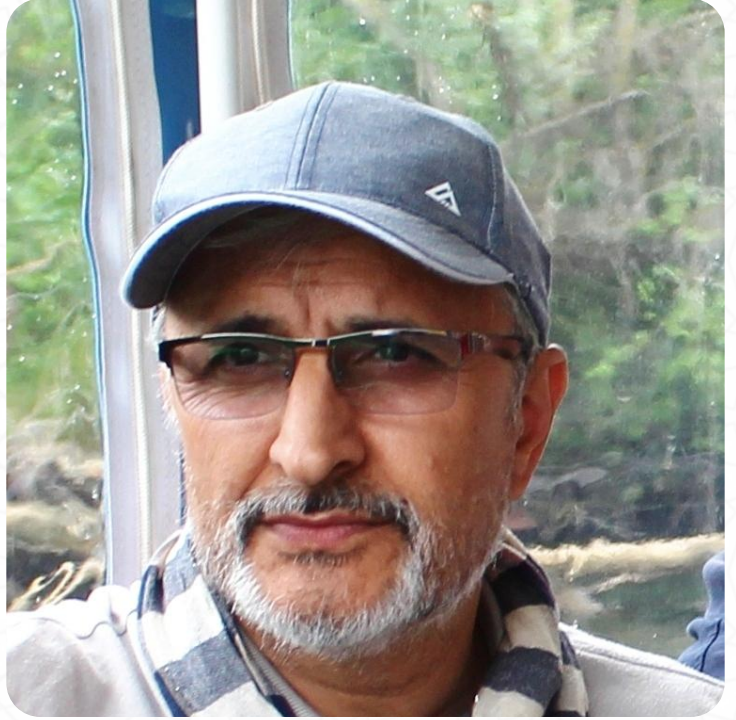
getirmiştir. O bu coğrafyada müziğin dinler ve milliyetler üstü olduğunun en somut kanıtıdır. Bir yanında kilise ilahileri, diğer yanında neyin nefesi... Patrik tarafından azarlanmış olsa da, neyin sesiyle kilisenin buhurunu birbirine karıştırmayı başarmış; Ermeni ilahilerini bir dervişin nefesiyle üfleyerek İstanbul'un ortak ruhuna nakşetmiştir. Onun hikâyesi, çatışmanın değil, "ses"in birleştirici gücünün bir manifestosu gibidir.

ORUÇ VE HALDEN ANLAMAK

NACİ BEKTAŞ
EĞİTİMCİ & YAZAR

Hayatın bizzat kendisini çoktan seçmeli bir test sınavı olarak algılayanlar için Ramazan ayı da inanlar için bir çetin sınavdır aslında.

Başta Aziz Kur'an olmak üzere Yüce Allah'ın duyu organlarımıza ve aklımıza sunduğu ayetlerini anlama, tanıma ve keşfetmeyi amaçlayan zor bir sınav.

Ve 30 gün süren bu sınavın 30 sorusu da bizlere kendimiz ve tüm insanlık için bir şeyler yapabilmenin ilk şartının; empati yapmak yani halden anlamak olduğunu söyler adeta. Üstelik bu hakikati "Tok açın halinden anlamaz" deyişine " tabiri caizse öyle ise aç kal!" diyerek bizlere tam 30 tokat vurarak anlatmaya çalışır.

Halden anlamak tabi ki sadece boş midelerin açlığını gidermek değil,

bilakis gönüllerin, zihinlerin ve nefsin açlığını görüp giderebilmektir.

Bir canı haksız yere katletmek nasıl ki tüm insanları katletmek gibiyse eğer; boş yere bir gönlü kırmak bütün gönülleri kırmak gibidir, yanlış bir bilgiyle bir zihni kör etmek bütün zihinleri kör etmek gibidir, gerçek bir garibi doyurmamak tüm nefisleri aç bırakmak gibidir.

İşte bu yüzden gönüllerin, zihinlerin ve nefislerin açlığını gidermenin ilk şartı olan halden anlamayı bırakanlar için bu ay sadece karnı aç olanların doyurulduğu bir ay, bayram ise maalesef sadece karnını doyuranların mutlu olduğu birkaç gün olmaktan öteye gidemeyecektir.

ASKIDA TEBESSÜM !

EMİN KEVEN
EĞİTİMCİ & YAZAR

**Askıda tebessüm;
gönülden gönüle bir
köprüdür.**

**Paylaşmak, sadece
yiyecek değil; bir gülüş
bırakmaktır.**

**Gönülden paylaşılan
tebessüm, en derin
zenginliktir.**

**Nezaket paylaşılsa
bereket olur.**

Eğitim, sadece dört duvar arasında veya kitap sayfalarında gerçekleşen bir veri aktarımı değildir. Asıl eğitim, insanın kendi iç dünyasında başlattığı o büyük "sistem güncellemesidir."

Bir anlamda "şahsiyet eğitimi" dediğimiz kavram, aslında kadim kültürümüzün gündelik hayata nezaketle yedirilmiş halidir. Ramazan ayı da bu anlamda, yılda bir kez açılan ve müfredatı sabır, empati ve zarafet üzerine kurulu evrensel bir "karakter oluşturma" okulu gibidir.

Bugün şuraya, gönül defterlerine "zamanın ruhu" diye bir not düşelim. Hepimiz heyecanla orucu bekliyoruz ama acaba o sofraya oturana kadar ruhumuzda neler biriktiriyoruz? Günlük hayatın telaşı yüreğimizde derin yaralar mı açıyor yoksa şahsiyeti, karakteri, mizacı güçlendiren katkılar mı yüklüyor.

Oruç, Arapça kökeniyle "savm" yani tutmak demektir; fakat bu tek taraflı değildir. Biz orucu tutarken aslında orucun da bizi tutması gerekir. Mahyalara yansıyan o meşhur "Ey oruç, tut beni!" duası, aslında "Gönül işlemcim çok ısındı, beni arka plan uygulamalarından kurtar da sistemim soğusun" demenin en zarif ve kestirme yoludur. Fırsattır, ikramın bol olduğu dönemdir.

Osmanlı'da Ramazan, sadece aç kalmak değil, bir "nezaket ve yardım seferberliği" demektir. "Yine öyle olsun inşaAllah!" temennisi de şuraya hemen not düşelim. Zengin konaklarında iftara gelenlere "diş kirası" verilirdi. Bu, bugünün tabiriyle "fiber internet genişliğini artırmak" için verilen bir teşvik primi gibidir. Eskiden şakalar bile bir incelik taşırdı. Bir Bektaşî fıkrasında dendiği gibi, adamın birine "Oruçla aran nasıl?" diye sormuşlar, o da "Her gün birbirimizi tutuyoruz!" demiş.

Zimem Defteri -zimem borç demektir- ile borçlar gizlice sildirilirdi. Günümüzde de az da olsa örneklerine rastlanıyor. Bu da bizi ve bu yolda derdi olanları sevindiriyor. Ancak unutmamalıyız ki orucu sadece mideyle sınırlamak, işletim sistemini güncellemeden sadece ekran koruyucuyu değiştirmeye benzer. Dışarıdan güzel görünür ama içerideki hatalar devam eder.

Bugün ise bir "kavram yanılgısı, karmaşası" kıskacındayız. Bazıları, "Ben dobra adamım!" diyerek etrafındakileri kırmayı dürüstlük sanıyor. Lafın özü, "Ben açık sözlüyüm" bahanesine sığınarak patavatsızlık yapmak ne günlük hayatın iletişim kurallarına ne de Ramazan'ın inceliğine sığmaz.

Eskilerin "lisan-ı münasip" dediği o tatlı dili unutup herkesi fırçalamak, kötü amaçlı bir yazılımın sistem dosyalarına sızması gibidir. "Niyetim temiz" deyip kalbi darmadağın etmek, dürüstlük değil, nezaket sunucusunun çökmesidir. Sadece sözden öteye geçmeyen boş lakırdıdır.

Bugün "paylaşım ekonomisi" diyoruz ya; Osmanlı'da bir yemeğin kokusu dışarı çıkarsa o yemekten bir tabak mutlaka komşuya giderdi. Bugün ise sosyal medyada yemek paylaşımı, ben eğleniyorum, ben geziyorum, ben şuradayım, ben buradayım paylaşımı ile sadece görsel veri aktarımı yapıyoruz. Hatta bazılarımız iftar sofrasını öyle bir paylaşıyor ki sınırsınız en pahalı ve ulaşılması pek de mümkün görünmeyen bir ziyafete baş başa. Oysa arkada bulaşıklar dağ olmuş bekliyor!

Arkada egonun, kibrin yüceltildiği ruhsuz, nezaketsiz bir ortam ve bu ortamdan beslenenler var. Gerçek paylaşım, yüksek hızda internet bağlantısı değil, yüksek frekansta gönül bağlantısı kurmaktır. Keşke sadece yaşayanların gönül dünyasında kalan sırlar, güzellikler biriktirsek. Keşke paylaşılmayan anlar biriktirsek gönüllerde. Paylaşılanları zaten birileri biriktiriyor. O birilerine aman dikkat!

Yoksa siz de sosyal medya paylaşımı olmadığı gün her türlü etkinliği, planı erteleyenlerden misiniz? Paylaşmıyorsam niye seyahat edeyim, niye lüks bir yerde yemek yiyeyim, niye şu, niye bu... diyenlerden olmamak önemli olsa gerek!

Eskiye aynen kopyalayamayız ama eskinin ruhunu modern araçlarla yaşatabiliriz. Ne dersiniz? Mahalle bakkalı kalmadıysa bile, "askıda fatura, askıda piring, askıda kahve, askıda erzak kolisi, askıda seyahat" gibi yöntemlerle isimsiz kahramanlar gibi iyilik yapabilirsiniz. Daha da ileri giderek "askıda muhabbet, askıda tebessüm, askıda selamlaşma, askıda taze umutlar, askıda dua, askıda haya-edep, askıda şu, askıda bu..." dedim. Dedim demesine de bütün mesele bunları hal ile hayatın merkezine yedirebilmek.

Sadece mideye değil, dile de oruç tutturmalıyız. Eskiden birisi hiddetlendiğinde "Aman efendim, Ramazan'dayız" diye latife yapılırdı. Bugün ise "şeytan bağlı" diye sevinip onun yapacağı işleri biz üstlenmemeliyiz. Nezaketten yoksun dürüstlük, bir sistem hatasıdır ve veri kaybına yol açar.

Fıkıh kitapları orucu bozanları maddeyle sınırlasa da ruhun orucu yalanla ve hak yemekle zedelenir. Hani derler ya; "Bu oruç ne garip, bir yudum suyla bozuluyor da kul hakkı yiyince yerinden kıpırdamıyor." Bu dedikleri şey de yanlış aslında. Kul hakkı yemenin ruhun ana kartını yaktığını bilmek zorundayız. Mideyi boş tutup kalbi dedikoduyla doldurmak, işlemciyi boş yere yoran gereksiz bir döngüdür.

Ramazan'da sofralarımızı "israf etme değerlidir!" bilinciyle kurmalıyız. Eskiden bir lokma ekmeğin çöpe gitmesi büyük bir hata sayılırdı. Şimdi ise "aç gözlü birer indirme memuru" gibi her şeyi sepete dolduruyoruz, ne bulursak indiriyoruz, indirdikçe de harddisk hata veriyor. İftarda ejder meyveli smoothie (çeşitli meyve sebze karışımı içecek) bekleyenler, unutmayın ki en büyük lezzet, özellikle iftarda içtiğimiz bir yudum suyun verdiği şükürdür. Gösteriştan uzak sofa, en düşük sürede ve en hızlı haliyle duaların arşa ulaşmasıdır.

Eskiden "huzur dersleri" (Osmanlı padişahlarının huzurunda Kur'an-ı Kerim'in tefsirine dair yapılan dersler Huzur-ı Hümâyûn Dersleri adıyla anılagelmıştır.) diye bir ders yapılmış. Şimdi ise "ekran dersleri" yapılıyor. İftarda, sahurda, yolda, sokakta, yemekte, namazda herkesin elinde bir telefon...

Sanki tüm dünya ile senkronize olmaya çalışıyoruz. Bu Ramazan bir "dijital detoks" deneyin, denesek mi? İftar saati ile teravih arası telefonları uçak moduna alın; yani nefsinizi çevrimdışı (offline) yapın. Korkmayın, dünya siz, biz 1 saat kapsama alanı dışında kaldınız-kaldık diye durmaz. İletişimin amacı yüz yüze bağ kurmak olsun biraz da.

Son söz olarak, Peygamber Efendimizin uyarısını kulak ardı etmeyelim. "Nice oruç tutanlar vardır ki, onlara sadece açlık kalır." Ramazan Mektebi'nden sadece "kilo verdim" diyerek değil, "karakter yazılımımı güncelledim" diyerek mezun olmalıyız. Sözlerimizin içeriğinden de onları hangi üslupla anlattığımızdan da biz sorumluyuz. Nezaket, Ramazan medeniyetinin arayüzüdür. Bugün ya da yarından da yakın bir zamanda birine sadece içten bir gülümseme, selam, güzel bir söz vererek "gönül veri tabanına" güzel bir kayıt düşmeye gayret edelim, inşaAllah!

Neticede gerçek eğitim, diplomalarla tescillenen bir süreç değil, insanın edep ve nezaketle kendini yeniden inşa etmesidir. Eğer bu Ramazan'ı bir "hayat okulu" olarak görebilsek, bayram geldiğinde neme lazım değil; bize lazım demeyi öğrenmiş ve ruhsal kapasitemizi de geliştirmiş oluruz. Unutmayalım ki, bilgiyi her yerden bulabiliriz ancak zarafet ve empati ancak doğru bir içsel disiplin eğitimiyle kazanılır.

BEN ERGEN DEĞİLİM, ÇOCUĞUM...

RİDVAN AKLAN
EĞİTİM YÖNETİCİSİ - AKRİDA EĞİTİM KURUMLARI

Anne-baba olmak, çocuk yerine karar vermek değildir.

Ebeveynlik yürütmek seni güçlü kılmaz; bilinçli kılar.

Ebeveynlik; çocuğa hizmet değil, yön vermektir.

Çocuk değil, sorumluluk yetiştirelim.

"Yemek hazır anneciğim, üşütme babacığım." Bugünün ebeveynlerinin çocuklarına hitap şekli değil mi? Çoğunuzun "evet" dediğini duyar gibiyim. Nitekim günümüzün tartışmalı konularından biri de bu.

Hatta bir kısım uzmanlar, "Lütfen çocuklarınıza bu şekilde hitap etmeyin." diye özellikle uyarılarda bulunmaya başladılar.

Ancak aslında burada, yani yazımın başında bu şekilde seslenen kişiler doğru kişiler; yani çocuklar. Maalesef bu şekilde devam edersek, muhtemelen yakın bir gelecekte çocuklar ebeveynlerine anne-babalık yapmaya başlayacaklar. Toplum birbirinden olabildiğince uzaklaşırken, aile yapısını da olumsuz bir şekilde dönüştürüyor.

Nasıl ki bundan yirmi, otuz yıl önce Avrupa'da bir yerlerde, evlerinde kendi başlarına öldükleri hâlde yıllarca fark edilmemiş insanların ailelerini ve çevrelerini yadırgayan bir toplumduk; şimdilerde kendi ülkemizde de bu tür olaylara şahit olmaya başladık ve artık şaşırmıyorsak... Korkarım, ebeveynlerine anne-babalık yapmak zorunda kalan çocuklara da şaşırmayacağız. Üstelik bu kez muhtemelen Avrupalılar dönüp bize şaşıracaklar. Bu zayıflığı onlardan önce yaşayacağız gibi görünüyor.

Neden mi böyle düşünüyorum? Bence görünen köy kılavuz istemez; fakat buna rağmen hissiyatımı anlatmaya çalışayım.

“Anneciğim, babacığım” dediğimiz çocukları önce baş tacı ettik. Birilerinin dediği gibi helikopter ebeveynlik yaptık. Öyle bir görmemişlik seviyesine çıktık ki, neredeyse aldıkları nefeste ki, oksijen ile karbondioksiti ayırtıracak kadar müdahil olduk. Ve kimse kimseyi kandırmasın; bunları çocuklarımızı düşündüğümüz için yapmadık. Ergenliğini tamamlayamamış yetişkinler olarak, adeta evcilik oyununda anne-baba olma şımarıklığı yaşadığımız için yaptık, yapıyoruz.

Oysa akli başında her insan bilir ki anne-baba olmanın asli unsuru; doktor olmak, öğretmen olmak, arkadaş olmak ya da her şeyden anlamak değildir. Çocukları koruma görevi, onlarla yaşarken her adımlarını kontrol etmek değil; kendi hayatlarını kurduklarında ayakta kalma becerilerini doğru şekilde aktarmaktır.

Tüm uyarılara rağmen ısrarla yanlış yoldan gitmeye devam ettik. Sonra da olumsuz geri dönüşlerini almaya başlayınca, hatalarımızın sorumluluğunu almak yerine suçu geçmişe, kendi yetiştirilme şartlarımıza bağlamaya çalıştık.

Üzülerek görüyorum ki kırklı yaşlarını da geçmiş çok sayıda “ergen ebeveyn” var artık. Ve onların yetiştirdiği çocuklar mutsuz. İçine kapanmayı da sorumluluk almayı bilmeyeni de, ne yazık ki suça karışmaya yatkın bireyler olmaya başladı. Belki onlar da dönüp ebeveynlerini suçlayacaklar; ancak zannımca suçlamanın pek fayda sağlamadığını kendi büyüklerinden gördükleri için ya büyüklerini dikkate almamaya başlıyorlar ya da onlara “büyüklük yapmak” zorunda kalacakları endişesini taşıyorlar.

Elbette bir evlat anne ve babasına bakmalı, hayırlı evlat olmalıdır. Ancak bu şekilde değil. Anne-babaya, yaşlıysa, düşkünse, ihtiyaç sahibiyse bakılmalı. Zihin dünyası karışık, ne istediğini belki de hiç bir zaman bilemeyecek bir ergenlik nazlanmalarından kurtulamadıkları için değil.

Lütfen çocukları önce gereksiz yere baş tacı edip sonra paspas gibi ayaklar altına sermeyelim. Geleceğimizi kendi ellerimizle mahvetmeyelim. Uysal ve sessiz çocuk yetiştirdik diye övünmeyelim. Bilmeliyiz ki sessizlik, nefrete dönüşmeye çok daha yatkındır. Bu nefreti körüklemeyelim.

Toplumda yanlış yapan çocuklardan sadece aileleri mesul değildir. Komşular ve çevrede bulunanlar olarak kendimizi de sorgulamayı, sorumluluk almayı öğrenelim.

Konuyu daha fazla uzatabilirim dostlar; ancak anlamak istemeyene kırk bilim insanı bir araya gelse bir şey anlatamaz. Derdi olan, nasiplenmek isteyenlere ise farkındalıklarını sabırla anlatmalarını rica ediyorum.

Saygı ve sevgilerimle...

HOŞ GELDİN YÂ ŞEHR-İ RAMAZAN

ÖMER FARUK KONCA
EĞİTİM YÖNETİCİSİ - BİLGİÇAĞI EĞİTİM KUR.

**Bereketin, sabrın ve
paylaşmanın ayı burada
başlıyor.**

**Birlikte gelen rahmet,
herkes için huzurdur.**

**Kalpdeki rahmet,
sofradaki bereketle
çoğalır.**

**Her iftar, paylaşılan bir
umut tebessümüdür**

Göz aydın hepimize, Mübârek günler bize. On bir ayın sultanı, Hoş geldin evimize.

Bereketli sahur sofralarının başında şükür yenir, hamd içilir...
Suyun serin sesi, pidenin dumanlı çıtırtısı, güllaçların neşeli
gülücükleri oruç sessizliğinde işitilir.

Ve iftar vakitlerinde bütün bu seslere oruç duaları karışır.
Rasûlullah (sallâllâhu aleyhi ve sellem) Efendimiz buyurdular:
"Aziz ve celîl olan Allah; 'İnsanın, oruç dışında her ameli kendisi
içindir. Oruç benim içindir, mükâfatını da ben vereceğim...' buyurmuştur."

(Buhârî, Savm 9; Müslim, Sıyâm 163)

Cenâb-ı Hak, eşref-i mahlûkat olarak yarattığı insanoğlunu çok sevmekte ve onlarla dost olmayı arzu etmektedir. Öyle ki bu yakınlığın temini için bizlere çok müstesnâ bazı ikram vakitleri ihsan buyurmuştur.

Bunlar arasında Ramazân-ı Şerîf ise bambaşka bir rahmet iklimi, müstesnâ bir mağfiret mevsimi... Cenâb-ı Hakk'ın biz kullarına büyük bir ihsanı, muazzam bir lütfu...

Bilhassa Ramazan geceleri arasında, sırlı bir hazine gibi taliplilerini bekleyen Kadir Gecesiyle bir ömürlük feyiz ve bereket kaynağı...

Bu vakitlerden lâıykıyla istifade için de; Ramazân-ı Şerîf'in seherlerini, uyanık bir gönülle ifa edilen teheccüd, tefekkür, zikir ve Kur'ân tilâvetleriyle; Gündüzlerini, gönlü Hakk'a vererek yapılan ibadet, infak ve amel-i sâlihlerle; İcabet saati olan iftar vakitlerini, istiğfar, dua ve bir mü'mine iftar ettirebilmenin huzuru ile değerlendirmek gerekir.

Oruç, sadece belli bir süreliğine aç kalmak değildir.

Oruç yalnızca mide ile tutulmaz. Bütün uzuvların bu ibadete iştirak etmesi icap eder. İslâm'ın beş temel esastan biri olan orucu; yalan, gıybet, kovuculuk gibi zaaflarla zedeleyerek sevabını asgarî seviyeye düşürmek büyük bir israftır. Peygamber Efendimiz (sallâllâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurur:

"Kim yalan konuşmayı ve yalan-dolanla iş yapmayı terk etmezse, Allah o kimsenin yemesini ve içmesini bırakmasına kıymet vermez."

(Buhârî, Savm 8; Edeb 51)

Bu sebeple oruçta ağza bir şey girmemesine dikkat etmek kadar, ağızdan yanlış bir ifadenin çıkmamasına da dikkat edilmelidir.

(Dr. Murat Kaya, Ebedî Yol Haritası İslâm, Erkam Yay.)

Ebû Hureyre (radiyallâhu anh)'den rivayet edilen:

"Ramazan ayının evveli büyük bir rahmettir, ortası tam bir mağfirettir, sonu ise cehennemden azattır." hadîs-i şerîfinden dolayı olsa gerektir ki âlimlerimiz, her biri yüzer kere okunmak üzere;

İlk on günde:

"Yâ Erhame'r-Râhimîn"

(Ey acıyanların en merhametlisi!)

İkinci on günde:

"Yâ Gaffâre'z-Zünûb"

(Ey tüm günahları çokça bağışlayan!)

Üçüncü on günde:

"Yâ Mû'tika'r-Rikâb"

(Ey boyunları (cehennemden) âzâd eden!)

zikirlerini okumayı müstehap görmüşlerdir.

Enes (radiyallâhu anh)'den rivayet edilen bir hadîs-i şerîfte Rasûlüllâh (sallâllâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Herhangi bir Müslüman oruç tutar da iftar anında:

'Ey büyük Allah! Ey büyük Allah! Benim ilâhım ancak Sensin. Senden başka hiçbir ilâh yoktur. Benim için büyük günahlarımı bağışla; zira büyük günahı Senin gibi büyük olandan başkası mağfiret edemez.' derse, mutlaka annesinin kendisini doğurduğu gündeki gibi günahlarından sıyrılır.

Bunu çocuklarınıza öğretin; zira muhakkak bu, Allâh-u Teâlâ'nın ve Rasûlü'nün sevdiği bir kelimedir. Allâh-u Teâlâ bununla kulunun dünya ve âhiret işlerini yoluna koyar."

(İbn-i Asâkir; Ali el-Müttakî, Kenz'ül-Ummâl)

İftarı hurmayla açmak sünnettir. Hurma bulunamazsa suyla iftar etmek tavsiye edilmiştir. Çünkü su temizleyicidir.

(Tirmizî; İbn-i Mâce; Ebû Dâvûd)

Ramazân-ı Şerîf'te iftar vermek büyük bir fazilettir. Bir oruçluya iftar yemeği yediren kimse, oruçlunun sevabından hiçbir eksilme olmaksızın onun sevabı kadar sevap kazanır.

(Tirmizî, Savm)

Kur'ân-ı Kerîm, Ramazân-ı Şerîf ayında indiği için bu ayla çok yakın bir münasebeti vardır. Peygamber Efendimiz (sallâllâhu aleyhi ve sellem), Ramazan ayında Cebrâîl (aleyhisselâm) ile Kur'ân-ı Kerîm'i karşılıklı okumuş, ümmetine de bu yolu göstermiştir. İşte bu sebeple mukabele geleneği asırlardır devam etmektedir.

Enes (radiyallâhu anh)'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallâllâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu:

"Sahur yapınız; zira sahurda bolluk ve bereket vardır."

(Buhârî, Savm 20; Müslim, Sıyâm 45)

Bu vakitlerden lâıyıkıyla istifade için de; Ramazân-ı Şerîf'in seherlerini, uyanık bir gönülle ifa edilen teheccüd, tefekkür, zikir ve Kur'ân tilâvetleriyle; Gündüzlerini, gönlü Hakk'a vererek yapılan ibadet, infak ve amel-i sâlihlerle; İcabet saati olan iftar vakitlerini, istiğfar, dua ve bir mü'mine iftar ettirebilmenin huzuru ile değerlendirmek gerekir.

Oruç, sadece belli bir süreliğine aç kalmak değildir.

Oruç yalnızca mide ile tutulmaz. Bütün uzuvların bu ibadete iştirak etmesi icap eder. İslâm'ın beş temel esasından biri olan orucu; yalan, gıybet, kovuculuk gibi zaafarla zedeleyerek sevabını asgarî seviyeye düşürmek büyük bir israftır. Peygamber Efendimiz (sallâllâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurur:

"Kim yalan konuşmayı ve yalan-dolanla iş yapmayı terk etmezse, Allah o kimsenin yemesini ve içmesini bırakmasına kıymet vermez."

(Buhârî, Savm 8; Edeb 51)

Bu sebeple oruçta ağza bir şey girmemesine dikkat etmek kadar, ağızdan yanlış bir ifadenin çıkmamasına da dikkat edilmelidir.

(Dr. Murat Kaya, Ebedî Yol Haritası İslâm, Erkam Yay.)

Ebû Hureyre (radiyallâhu anh)'den rivayet edilen:

"Ramazan ayının evveli büyük bir rahmettir, ortası tam bir mağfirettir, sonu ise cehennemden azattır." hadîs-i şerîfinden dolayı olsa gerektir ki âlimlerimiz, her biri yüzer kere okunmak üzere;

İlk on günde:

"Yâ Erhame'r-Râhimîn"

(Ey acıyanların en merhametlisi!)

İkinci on günde:

"Yâ Gaffâre'z-Zünûb"

(Ey tüm günahları çokça bağışlayan!)

Üçüncü on günde:

"Yâ Mû'tika'r-Rikâb"

Sahurun sağlık açısından da önemi büyüktür. Uzmanlar, gün boyu aç kalmanın vücuda olumsuz etkileri olabileceğini belirtirken, sahur yapmanın bu etkileri azaltabileceğini vurgularlar. Ayrıca sahur, sindirim sistemini harekete geçirerek gün boyu tok kalmanın yanı sıra su tüketimini artırarak vücudu nemli tutmaya da yardımcı olur.

Sahurun diğer güzelliklerinden biri de insanı başka ibadetlere yöneltten bir kapı aralmasıdır. Sahura kalktığımızda, sofraya oturmadan önce kılacağımız iki rekâtlık bir teheccüd namazı; özellikle Ramazan-ı Şerîf gibi ibadetlerin mükâfatının kat kat verildiği müstesna bir zaman diliminde son derece kıymetlidir.

Ardından sahurumuzu yapıp sabah namazımızı eda etmemiz; bu vesileyle hem teheccüd namazını hem de sabah namazını kılma imkânı bulmamız büyük bir nimettir. Özellikle duaların kabul edildiği, günün en bereketli vakitlerinden biri olan bu zaman diliminde kılınan teheccüd ve sabah namazları, Ramazan ayının adeta vazgeçilmezleri arasındadır.

Sözlükte "rahatlatmak, dinlendirmek" anlamlarına gelen tervîha kelimesinin çoğulu olan terâvih, dinî bir kavram olarak Ramazan ayında, yatsı namazından sonra kılınan nafîle namaza verilen isimdir.

Hz. Peygamber (sallâllâhu aleyhi ve sellem), "Kim inanarak ve sevabını Allah'tan bekleyerek Ramazan namazını (terâvih namazını) kılsa, onun geçmiş günahları bağışlanır." buyurmuştur.

(Buhârî, Salâtü't-Terâvih, 1; Müslim, Müsâfirîn, 174)

Ramazân Tavsiyeleri

Her gece sadaka verilirse, sadakanın bir Kadîr Gecesi'ne denk gelmesi hâlinde 83 yıl her gün sadaka vermiş kadar sevap olur.

Her gece 3 İhlâs okunursa, kıraatlerden birinin Kadir Gecesi'ne denk gelmesi hâlinde 83 yıl her gün hatmetmiş kadar sevap olur.

Her gece 100 salavat getirilirse, okumaların birinin Kadir Gecesi'ne denk gelmesi hâlinde 83 yıl her gün salavat-ı şerife okumuş kadar sevap olur.

Her gece 100 Estağfirullah denirse, bu tesbihatın birinin Kadir Gecesi'ne denk gelmesi hâlinde 83 yıl her gün tevbe etmiş kadar sevap olur.

(Not: Bin ay, miladî olarak 83 yıl 4 aya tekabül etmektedir.)

İtikâf; fıkıh terimi olarak ibadet niyetiyle belirli bir yerde dünya işlerinden uzak kalarak Allah'a yönelmeyi ifade eder. İtikâfa giren kişiye "âkif" denir. Ramazan itikâfı, özellikle Ramazan ayının son on günü boyunca, Kadir Gecesi gibi mübarek anların yakınlığını hissetmek amacıyla yapılan bir ibadettir. İtikâfın gerçekleştirileceği yer genellikle cami, mescid veya özel bir ibadet odasıdır. İtikâfa giren kişi, belirlenen mekândan mümkün olduğunca ayrılmamalı ve dış dünya ile iletişimini en aza indirmelidir. İtikâfın temel amacı, tüm dikkatin ibadete yoğunlaşmasıdır. Ramazan-ı Şerif ayının son altı gününün ikinci dönem ara tatiline denk gelmesi, özellikle öğrencilerimiz için Kadir Gecesi'ni hakkıyla ihya etme ve itikâf tecrübesi yaşama anlamında hoş bir tevafuk olmuştur.

Tekne Orucu

Tekne orucu, çocuklarımızın Ramazan'la tanışmaları için güzel bir vesiledir. Halk arasında genellikle sabahdan öğleye ya da ikinci vaktine kadar tutulur. Ancak dostça bir tavsiye olarak, çocuklarımızın öğle yemeğini yedikten sonra tekne orucu tutup akşam iftar sofrasında aileleriyle birlikte oruçlarını açmaları, hem onları daha mutlu edecek hem de bu güzel geleneği sevdirecektir.

Ailece aynı sofrada buluşmak; sabrı, paylaşmayı ve birlikte olmanın değerini hissettirmektedir. Bu küçük ama anlamlı deneyimin, çocuklarımızın davranışlarına da olumlu yansıtacağına inanıyoruz.

Allah'ın izniyle 18 Şubat 2026 Çarşamba günü, yatsı namazının ardından teravih namazlarımız başlayacaktır. Aynı şekilde 18 Şubat Çarşamba'yı 19 Şubat Perşembe'ye bağlayan gece, inşallah bu Ramazan'ın ilk sahuruna kalkmış olacağız.

Ardından 19 Şubat 2026 Perşembe günü ise Ramazan'ımızın ilk iftarını yaparak, Ramazan-ı Şerif'in nuruyla kuşanacağız.

On bir ayın sultanı Ramazan-ı Şerif'in; yalnız bizim hanelerimize değil, gönül coğrafyamızın her köşesine rahmet ve huzur getirmesini niyaz ederim. Başta Filistin ve Kudüs olmak üzere, Doğu Türkistan'a, Arakan'a ve yeryüzünün mazlum beldelerine; gözyaşının dineceği ve yüzlerin güleceği günler ihsan eylesin.

Ramazan-ı Şerif; zulmün yerini adaletin, kederin yerini umudun, ayrılığın yerini kardeşliğin aldığı bir dirilişe vesile olsun. Bu mübarek ayın hürmetine, gönül coğrafyamıza dirlik ve düzen, kalplerimize merhamet, insanlığa iyilik ve güzellik ikram eylesin.

Allâh-u Teâlâ, Ramazan-ı Şerif ayını bizlerden razı olduğu bir şekilde geçirmeyi nasip eylesin. Bu mübârek ayı hakkıyla ihya edebilmeyi cümlemize lütfetsin ve Ramazan-ı Şerif'in sonunda hepimizi affolunmuş kullar olarak, sıhhat ve afiyet içinde Ramazan Bayramı'na ulaştırsın. Âmin.

Hoş Geldin Ramazan

Zaten Ramazan, her zaman hoşluklarla gelir.

Bir Zulmün Adı: 28 Şubat

EĞİTİMDE KIRILAN HAYALLER VE YENİDEN AYAĞA KALKMA İRADESİ

FATİH İŞGÖREN

EĞİTİM YÖNETİCİSİ - ASIL EĞİTİM KURUMLARI

**Zulüm eğitimden çaldı;
irade yeniden hayalleri
yeşertir.**

**Eğitim hakkı
susturulamaz; irade
sesini yükseltir.**

**Her darbeye eğitim
hasreti büyür; her
direnişte umut filizlenir.**

**Karanlık günler geçti;
eğitim için yürüyüş
sürüyor.**

Bazı tarihler vardır; takvim yapraklarından düşmez. Bazı günler vardır; yalnızca bir dönemi değil, bir neslin kalbini yaralar.

28 Şubat, işte böyle bir tarihtir.

1997 yılında yaşanan ve “postmodern darbe” olarak anılan süreç; sadece siyasetin yönünü değiştirmede. Asıl sarsıntıyı zihinlerde, kalplerde ve okul koridorlarında bıraktı. Millet iradesine uzanan gölge, en çok gençlerin hayallerine düştü.

O yıllarda eğitim; bir umut kapısı olmaktan çıkarılıp bir eleme mekanizmasına dönüştürüldü. Katsayı adaletsizliği, binlerce gencin emeğini görünmez kıldı. Sınav salonlarında ter döken çocuklar değil; ideolojik tercihler kazandı. Hayaller, rakamlara ve yönetmeliklere yenildi.

İmam hatipli bir öğrencinin defterindeki üniversite hayali bir gecede silindi. Meslek liseli bir gencin azmi sistemin duvarlarına çarptı. Başörtülü bir kız öğrencinin gözlerindeki umut okul kapılarında bekletildi. Eğitim hakkı, bir inanç meselesine dönüştürüldü.

Ve en acısı; genç kalplerde sessiz yaralar açıldı.

28 Şubat süreci yalnızca kuralları değiştirmede; toplumu birbirine yabancılaştırdı. Değerler tehdit gibi gösterildi. İnanç, kimlik ve yaşam tarzı ayrıştırmanın gerekçesi hâline getirildi. Eğitim; özgür düşüncenin yeşerdiği bir bahçe olmaktan çıkarılıp dar bir kalıba sığdırılmak istendi.

Oysa eğitim, bir milletin vicdanıdır.

Eğitim, geleceğe yazılan en uzun mektuptur.

Ve o mektup; korkuyla değil umutla, geçmişten gelen güçlü karakterle yazılmalıdır.

28 Şubat'ın yıl dönümünde mesele yalnızca geçmişini hatırlamak değildir. Asıl mesele, aynı hataların bir daha yaşanmaması için ortak bir vicdan inşa edebilmektir.

Bugün bizlere düşen;
Hayalleri yarım kalanların hatırasını diri tutmak,

Adaleti eğitimin temel taşı yapmak,
Gençlerimizin kendi öz kimlikleriyle ve değerleriyle var olabildiği bir iklim kurmaktır.

Eğitim; vesayetin değil, millet iradesinin ve vicdanın teminatı olmalıdır.

Eğitim; korkunun değil, hür düşüncenin evidir.
Eğitim; ayrıştırmanın değil, ortak değerlerde birleştirmenin yoludur.

Geçmişin acı tecrübeleri bize şunu öğretmiştir:
Bir neslin umutlarına vurulan her darbe, aslında bir ülkenin geleceğine vurulmuş olur.
Bu nedenle bugün; daha karakterli, daha adil, daha hür bir eğitim sistemi inşa etmek yalnızca bir tercih değil, tarih karşısında bir sorumluluktur.

28 Şubat'ı unutmak için değil, ders almak için hatırlıyoruz.

Yaraları yeniden kanatmak için değil, bir daha açılmaması için hafızamızı diri tutuyoruz.

Ve inanıyoruz ki;
Adaletin ve ahlakın kök saldığı bir eğitim ikliminde yetişen nesiller,
Geçmişin kırılmalarını onaracak,
Toplumsal birlikteliğimizi ve kimliğimizi daha güçlü bir geleceğe taşıyacaktır.

Çünkü umut, bu topraklarda hiçbir zaman tamamen sönmemiştir. Zira iman varsa imkan da vardır.

Her karanlık dönemden sonra bir sabah olmuştur.

Ve biz biliyoruz ki;
Eğitim adaletle buluştuğunda,
Millet iradesi hürriyetle güçlendiğinde,
Gençlerin hayalleri bir daha asla yarım kalmayacaktır.

Ve biliyoruz ki bir milletin gerçek gücü ahlaklı, imanlı nesillerinden gelmektedir.

VASIYETNAME: KULUN SON HESABI

HACER ELBEY

EĞİTİM YÖNETİCİSİ - ÇOCUK KALBI ANAOKULU

İnsan, vasiyet yazdığı gün ölümü hatırlamaz, hesabı hatırlar. Çünkü ölüm inkar edilebilir ama hesap edilemez.

Vasiyetname bu yüzden dünyaya değil, aslında ahirete dönük bir metindir. "Ben gidiyorum" demekten çok "Ben ne bıraktım?" sorusunun yazıya dökülmüş halidir.

Kur'an, insanı "emaneti yüklenen varlık" olarak tarif eder. Dağların, taşların çekindiği yükü omuzlayan insan, hayatı boyunca bu emaneti taşımakla mükelleftir. Ne var ki çoğumuz, emaneti taşıyacak omuzlar yerine emaneti sergileyecek vitrinler inşa ederiz. Ölürken de o vitrinlerin anahtarını paylaştırırız. Vasiyetname dediğimiz şey, çoğu zaman bu yanlış hayatın resmi tutanağı olur.

Peygamber Efendimiz, kişinin malının ancak üçte biri üzerinde tasarruf edebileceğini buyururken aslında bir sınır çizmiştir. İnsan, ölümünde bile mutlak söz sahibi değildir. Çünkü mülk Allah'ındır. Kul sadece emanetçidir. Bu hakikat unutulduğunda vasiyet, kulun değil nefsin kaleminden çıkar.

Asıl vasiyet, geride kalanlara "Allah'ı unutmamayı" bırakabilmektir. Çünkü unutilan her şey telafi edilebilir. Allah'ı unutmanın ise bedeli vardır. Çocuklarına sadece miras bırakan bir baba, onları dünyaya hazırlar. Ama iman, edep ve hesap bilinci bırakan bir baba, onları ahirete hazırlar. Hangisi gerçek merhamettir, sormak gerekir.

Bugün vasiyetlerimiz uzun, dualarımız kısa. Mal listeleri ayrıntılı, helallikler muğlak. Oysa kul Rabbine borçludur. Bu borç ne tapuyla ne imzayla kapanır. Vasiyetname, "Benden alacağın varsa affet" demenin kağıda dökülmüş hali olmalıdır. Aksi halde geriye kalan sadece hukuki bir metin değil, uhrevi bir eksikliktir.

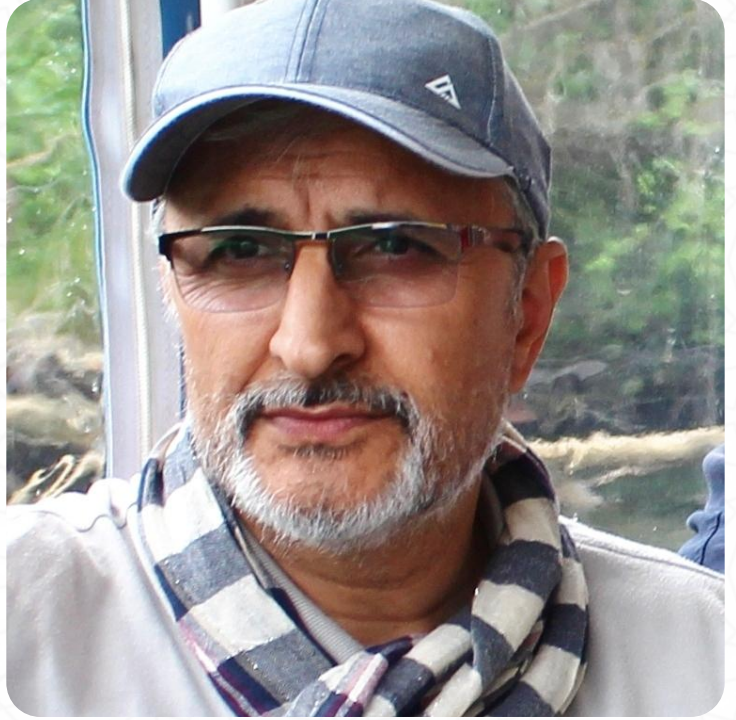
Belki de en ağır vasiyet şudur. Ardımızdan edilen dua. Eğer bir insan öldüğünde ardından hayır dua değil de sadece miras kavgası bırakıyorsa, o kişi dünyada kalmış demektir. Toprağa gömülen bedeni olur ama hesabı ayakta durur.

Sonuçta vasiyetname, kulun son secdesidir. Eğrisiyle doğrusuyla, eksikleriyle, pişmanlıklarıyla Allah'a yöneldiği son an. Ne yazdığımız değil neyi yaşadığımız belirler akıbetimizi. Çünkü kalem susar, amel konuşur.

SAHİCİLİK

NACİ BEKTAŞ
EĞİTİMCİ & YAZAR

“Sahicilik” bana hep ince bir cesaret gibi gelir. Çünkü sadece doğruyu söylemek değildir o, öncelikle kendinle çelişmemek, kendini kandırmamak, rol kesmemek, olumlu ya da olumsuz, içinden ne geçiyorsa ona sahip çıkmaktır.

Sahici insan bazen kusurlu görünmeyi bile göze alır, görünmek istediği kişiyle olduğu kişi arasında mesafe bırakmaz.

Günümüzde herkes “görünür” ama pek azı “gerçektir”.

Filtreler, beklentiler, onay arayışları, beğenilme arzusu, sahiciliği zorlaştırmasına rağmen yine de en derin ilişkileri, en güvenilir dostlukları, en huzurlu hayatı o kurar.

Sahicilik, mükemmel olmak değil, samimiyetin ağırbaşlı halidir.

Olması gerekeni yapmak, beklentilere göre davranmamak, sevdiklerindeki yanlışları görmezden gelmemek, rol yapmanın kendi kalene gol atmak olduğunu idrak edip, saygı duymadığında kendini bile cezalandırmayı göze alabilmektir.

Çünkü çoğu insan uyum isterken sahicilik karakteri doğruyu ister.

Endişelendiğinde sessizliği tercih ederken sahicilik karakteri hakikati tercih eder.

İnsani ilişkilerde kabukta kalırken sahicilik karakteri her şeyin özüne odaklanır.

Dışarıya değil vicdanına hesap vermekle başlayan sahicilik tavrı ve davranış, dışarıdan önce, kendi içinde tutarlı olmayı, tasdik ve beğeni görmüş biri olmanın ötesinde, onurlu bir insan olmayı tercih eder.

Bu bilinçli tercih insanı yalnızlaştırabilir ama içini içten içe rahatlatır. Çünkü sahicilikte kaybedilen şeyler geçici, kazanılan şeyler kalıcıdır.

AŞK VURGUNU

ŞAHİN KARATAŞ
EĞİTİM YÖNETİCİSİ - MAVİGÜN EĞİTİM KUR.

Yalın ayak Yunus gibi yollarda
Seyyâh olup biryan etti aşk beni
Mevlânâ misâli Şems ocağında
Cezbe ile mestân etti aşk beni...

Kalmadı cismimde ne can, ne kuvvet
Ne ilim, ne irfan, ne de letâfet
Taksirâtım çok, yeter mi nedâmet?
Mecnun gibi, üryân etti aşk beni...

Yüce Mevlâ'nın kulluk kapısında
A'raftayım havf-recâ girdâbında
Kalbim nefs-i emmâre kavgasında
Kâh aziz, kâh zelil etti aşk beni...

Nefsim ki; geçer her dem hâlden hâle
Bîçâre gönlüm katlanır melâle
Lâl oldu dilim verildik tellâle
Bedestende yoka sattı aşk beni...

Ramazan İmsakiyesi

25. GELENEKSEL İFTAR programı BULUŞMALARI

İSTANBUL
SULTANAHMET VAKFI

24 ŞUBAT SALI

GÜN	TARİH	İMSAK	GÜNEŞ	ÖĞLE	İKİNDİ	AKŞAM	YATSI
1	19 Şubat 2026 Perşembe	06:22	07:47	13:23	16:20	18:49	20:09
2	20 Şubat 2026 Cuma	06:20	07:45	13:23	16:21	18:51	20:10
3	21 Şubat 2026 Cumartesi	06:19	07:44	13:23	16:21	18:52	20:11
4	22 Şubat 2026 Pazar	06:18	07:42	13:23	16:22	18:53	20:12
5	23 Şubat 2026 Pazartesi	06:16	07:41	13:22	16:23	18:54	20:13
	24 Şubat 2026 Salı	ÖZKURBİR 25. GELENEKSEL İFTAR PROGRAMI				18:55	
7	25 Şubat 2026 Çarşamba	06:13	07:38	13:22	16:25	18:56	20:16
8	26 Şubat 2026 Perşembe	06:12	07:36	13:22	16:26	18:58	20:17
9	27 Şubat 2026 Cuma	06:11	07:35	13:22	16:26	18:59	20:18
10	28 Şubat 2026 Cumartesi	06:09	07:33	13:22	16:27	19:00	20:19
11	1 Mart 2026 Pazar	06:08	07:32	13:22	16:28	19:01	20:20
12	2 Mart 2026 Pazartesi	06:06	07:30	13:21	16:29	19:02	20:21
13	3 Mart 2026 Salı	06:05	07:29	13:21	16:30	19:03	20:22
14	4 Mart 2026 Çarşamba	06:03	07:27	13:21	16:30	19:05	20:24
15	5 Mart 2026 Perşembe	06:01	07:26	13:21	16:31	19:06	20:25
16	6 Mart 2026 Cuma	06:00	07:24	13:20	16:32	19:07	20:26
17	7 Mart 2026 Cumartesi	05:58	07:23	13:20	16:32	19:08	20:27
18	8 Mart 2026 Pazar	05:57	07:21	13:20	16:33	19:09	20:28
19	9 Mart 2026 Pazartesi	05:55	07:19	13:20	16:34	19:10	20:29
20	10 Mart 2026 Salı	05:53	07:18	13:19	16:34	19:11	20:30
21	11 Mart 2026 Çarşamba	05:52	07:16	13:19	16:35	19:12	20:31
22	12 Mart 2026 Perşembe	05:50	07:14	13:19	16:36	19:14	20:33
23	13 Mart 2026 Cuma	05:48	07:13	13:19	16:36	19:15	20:34
24	14 Mart 2026 Cumartesi	05:47	07:11	13:18	16:37	19:16	20:35
25	15 Mart 2026 Pazar	05:45	07:09	13:18	16:38	19:17	20:36
26	16 Mart 2026 Pazartesi	05:43	07:08	13:18	16:38	19:18	20:37
K A D İ R G E C E S İ							
27	17 Mart 2026 Salı	05:41	07:06	13:18	16:39	19:19	20:38
28	18 Mart 2026 Çarşamba	05:40	07:04	13:17	16:39	19:20	20:40
29	19 Mart 2026 Perşembe	05:38	07:03	13:17	16:40	19:21	20:41

İŞİMİZ
EĞİTİM

ÖZKURBİR

ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI BİRLİĞİ
DERNEĞİ

ÖZKURBİR.ORG
5318502181

1997 - DARBE

28 ŞUBAT

UNUTMADIK
UNUTTURMAYACAĞIZ

ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI BİRLİĞİ

DERNEĞİ